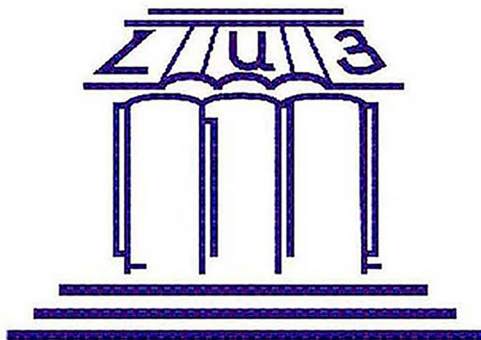

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

11513

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ
ՔԱՂՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԺՐԱԳԻՐ

(IV ՀԱՏԿԱԾ)

ՅԵՐԵՎԱՆ

1931

3(07)

4-33

25 SEP 2006

CA 32-K
2/93

Խ.Ս.Հ.Մ. ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ ՄԻԱՅԵՔ Հ.Խ.Ս.Հ.

3(07)

4-33

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

1 DEC 2009

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ
ՔԱՂՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ
Ժ Ր Ա Գ Ի Ր

(IV շՐՋԱՆԿ)

Հ. Հ. ԳԻՎ. ԳԱՂԲԱԺՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ

1931

20 MAY 2013

11513

ՊԵՏՏՐԱՏԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՊԱՏՎԵՐ 1263
ԳՐԱՌԵՊՎԱՐ 6244 (բ)
ՏԻՐԱԺ 1500

56959-66

ԱՌԱՋԻՆ ԶՐՈՒՅՑ

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՆ ՈՒ ՊՐԱԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Սորհրդային իշխանությունն իր գոյության առաջին խիստ ցրերից հաստատուն կերպով վարում է խաղաղ քաղաքականություն: Միջազգային իմպերիալիզմը և Ռուսաստանի կալվածատերերն ու բուրժուազիան դաշնակցած կուլակություն հետ Սորհրդային իշխանության վրին փաթաթեցին քաղաքացիական պատերազմ: Սոցիալ-դեմոկրատիական կուսակցությունները (Եսերներն ու մենշևիկները) հակահեղափոխության կողմում: Կարմիր զվարդիան ու նրա կռիվը պրոլետարիատի դիկտատուրայի թշնամիների դեմ: Կարմիր բանակի կազմակերպումը:

1. ԽԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՍՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԻՄՔՆ Ե

Սորհրդային իշխանությունն իր գոյության առաջին խիստ ցրերից հայտարարեց բոլոր ժողովուրդներին ու պետություններին իմպերիալիստական պատերազմից դուրս գալու մասին, իր խաղաղ քաղաքականություն մասին: Սորհրդային կառավարությունը մշակեց սոցիալիստական խաղաղ շինարարության պայաններ, վորպեսզի հանի աշխատավոր մասնաներին այն կարիքից, վորի մեջ նետել էր նրանց իմպերիալիստական պատերազմը, վորպեսզի վերականգնի քայքայված սնտեսությունը:

Այս բաժնին ամենապարզ կերպով ցույց են տալիս վոր խորհուրդները պատերազմ չեղին կամենում, նրանք ուզում էին մոբիլիզացիայի յենթարկել բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացու ամբողջ եներգիան վերականգնելու համար իմպերիալիստական պատերազմից քայքայված ժողովրդական տնտեսութունը, այդ ժողովրդական տնտեսութան սոցիալիստական վերակերտման համար: Ռուսաստանի կալվածատերերն ու կապիտալիստները և բոլոր յերկրները իմպերիալիստները չկարողացան հաշտվել, դրա հետ, նրանք կամենում էին վիժեցնել սոցիալիստական շինարարութունը և վոչնչացնել խորհրդային իշխանութունը: Ոտարերկրյա իմպերիալիստներն ու նրանց աջակցութեամբ Ռուսաստանի կալվածատերերն ու կապիտալիստները Խորհրդային իշխանութեան վզին պատերազմ փաթաթեցին:

2. ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ԹՇՆԱՄԻՆՆԵՐԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ

Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան հաղթանակից անմիջապես հետո բանվոր դասակարգն ու աշխատավոր գյուղացիութունը կանգնեցին պրոլետարական հեղափոխութեան նվաճումները զենքով պաշտպանելու անհրաժեշտութեան առաջ: Պրոլետարական հեղափոխութունը ջարդեց, բայց վերջնականապես չվոչնչացրեց և չէր եւ կարող մի հարվածով վոչնչացնել կապիտալիստներին, կալվածատերերին, տերաւերներին, կուլակներին և հին ռեժիմի բազմաքանակ բյուրոկրատներին, բուրժուազիային նվիրված ինտելիգենցիայի մի մասին, հակահեղափոխական սպալութեանը և այլն:

Այդ ուժերը հալաքվեցին ու կազմակերպվեցին, վորպեսզի հեղափոխական բանվորների և աշխատավոր գյուղացիութեան արյան մեջ խեղդեն պրոլետարական հեղափոխութունը:

Կալվածատերերն ու կապիտալիստները հեղափոխութեան պատճառով կորցրին պետական իշխանու-

թյունն ու հսկայական հողային հարստություններ (27,5 միլիոն հեկտար հող), անտառներ, ֆաբրիկներ ու գործարաններ, յերկաթուղիներ, հանքեր, բանկեր, հարստություններ, պալատներ և այլն: Այդ նյութական հարստությունները՝ կենտրոնացված կապիտալիստների ու կալվածատերերի ձեռքում նրանց տիրապետութեան հիմքն էլին բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների վրա:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան ժամանակ խորհրդային իշխանութունն առաջին իսկ որերից չնդալ հայտարարեց միջազգային պարտքերը, մինչդեռ ցարական Ռուսաստանը ոտարերկրյա կապիտալիստներին պարտք եր 17 միլիարդ վոսկի ռուբլի: Այդ գումարն անհամեմատ ավելի շատ է մեր ամբողջ տարեկան բյուջեից, վորը կազմում է 13 միլիարդ ռուբլի: Այդ պարտքերով հենց միայն տոկոս պետք է վճարեցինք մեկ միլիարդ ռուբլի վոսկով, իսկ այդ ավելի շատ է, քան ինչ «հեղափոխիչ չորս տարւոյ» մոնոպոլիտները, վորը կազմում է 850 միլիոն ռուբլի: Յեթե բանվոր դասակարգը չուզէր այդ պարտքերը, ԽՍՀՄ, Գերմանիայի պես, կրնէինք անդրո-Ֆրանս-ամերիկական տրեստեական լիակատար կախման տակ: Խորհրդային յերկրը պետք է յերկաթուղիների, ֆաբրիկների, գործարանների, խորհրդային տնտեսությունների բոլոր յենկամուտները տար իմպերիալիստներին, խորհրդային յերկրի բանվորներն ու գյուղացիները պետք է դառնային միջազգային իմպերիալիզմի ստրուկները:

Հեղափոխութեան հետեւանքով արտասահմանյան կապիտալիստները ԽՍՀՄ մեջ կորցրին մեծ քանակութեամբ ֆաբրիկներ ու գործարաններ՝ յերկու և կես միլիարդ ռուբլի արժողութեամբ. նրանք կորցրին բանվոր դասակարգի չահադործման և աշխատավոր գյուղացիութեան քայքայման հետագա հնարավորությունը:

Մոտավորապես նույնն է տեղի ունենում ներկայումս մեր Չինաստանում: Չինական բանվորների ու գյուղացիների կարմիր բանակի թշնամիները միայն չինական հակահեղափոխական գեներալների մոճմակները չեն:

Չինական բանվորները դեմ դուրս և դալիս ժամանակա-
կից ամբողջ ուղղման տեխնիկայով (ուղղմանավեր,
տեխնիկա, ժամանակակից հրետանի և այլն) միջազգայ-
ին իմպերիալիզմը: Չինական հեղափոխությունը, թո-
թախելով անհավասարազոր դաշնագրերի շահագործա-
կան լուծը, վոչնչացնելով Փարբիկների, գործարաննե-
րի, բանկերի նկատմամբ մասնավոր սեփականությունը
վոտքի յե հանում մասսաներին պայքարելու համար
կապիտալիստական շահագործման դեմ, աշխատավոր
ժողովրդի նկատմամբ տեղի ունեցող իմպերիալիստ-
կան դադուլթային հափշտակման դեմ, քայքայում և
իմպերիալիզմի հզորությունը, դուրս և վանում իմպե-
րիալիստներին Չինաստանից:

Կապիտալիստները հեղափոխու-
թյան հետեվանքով կորցրին մի հսկայական առավելու-
թյուն ևս: Նրանք հանձինս նախկին ուստական կալս-
թյան կորցրին ունեցելի հենարանը Յեվրոպայում,
կորցրին իմպերիալիստական պատերազմների համար
կոնյունկտուրային մսի անսպառ պաշարներ մատակարարող
վիթխարի չուկա սպրանքների սպառման համար, կա-
պիտալի արտահանման համար և աժան հումուլթի ու
աժան բանվորական ձեռքի աղբյուր: Միջազգային սլու-
յետարիատը հանձինս խորհրդային յերկրի գտավ սո-
ցիալիստական հայրենիք, հեղափոխական ուժերի կենտ-
րոնացման հզոր կենտրոն, իր առաջին սրբուստարական
պետությունը, հենարան դասակարգային պայքարում:
Խորհրդային յերկրում պրոլետարական իշխանության
գոյությունն ու նրա հաջողությունները սպառնալիք
ստեղծեցին բուրժուազիայի տիրապետության համար
ամբողջ աշխարհում և վոտքի յեն հանում միջազգային
բանվոր դասակարգին հեղափոխական մարտերի հա-
մար:

1918 թվի նոյեմբերյան հեղափոխությունը Գերմա-
նիայում, հեղափոխական յարժամն Ամստերդամ,
Հունգարական ու Բավարական խորհրդային հանրապե-
տությունները, հեղափոխական մարտերը Պրանսիա-

յում, Իտալիայում, Անգլիայում, բրնձի բունթերը Յա-
պոնիայում, աղբյւրին հեղափոխական շարժման աճումը
իմպերիալիզմի դադուլթներում ու կիսադադուլթներում
(Չինաստան, Հնդկաստան, Յեդիպատոս)-այս բոլորը
Խուսառտանի բանվոր դասակարգի հոկտեմբերյան
հաղթանակի արձագանքներն էլին:

Այդ պատճառով և բացարձակ դադանային այն
վոխն ու առելությունը, վոր տաժում և համաշխարհա-
յին իմպերիալիզմը շեպի յերիտասարդ խորհրդային
յերկիրը:

Այդպիսով Խորհրդային հանրապետության դեմ
մղվող հակահեղափոխական դինված պայքարի հիմնա-
կան կազմակերպչական ուժերն էլին ոտարերկրյա
(գերմանական, ֆրանսական, անգլիական, ամերիկա-
կան, իտալական, լեհական) իմպերիալիստներն ու Խու-
սաստանի կալվածատերերն ու կապիտալիստները: Այդ
պայքարում միջազգային իմպերիալիստներն ու Խու-
սաստանի կալվածատերերն ու կապիտալիստները, հեն-
վում էլին կուլակուլթյան վրա, վորը հեղափոխության
հետեվանքով կորցրեց գյուղում իր իշխող դրությունը,
հսկայական հողային ավելցուկներ, գյուղատնտեսական
ինվենտար, գյուղատնտեսական մեքենաներ ու ձեռնար-
կություններ (ջրաղացներ, դինդեր, ձիթհանքեր),
լծկան անասունի ավելցուկներ և այլն: Մենք պայքար
էլինք մղում գյուղական չքավորների նկատմամբ կու-
լակային շահագործման դեմ, հացի ու գյուղատնտեսա-
կան մթերքների կուլակային սպեկուլյացիայի դեմ:
Կուլակությունը (մանավանդ կաղակների մեջ) կորցրեց
այն իրավունքներն ու արտոնությունները, վոր նավա-
յելում էր ցարիզմի ժամանակ և պահանել էր ժամա-
նակավոր կառավարության որոք: Մենք համախմբե-
ցինք կոմունիստական կուսակցության շուրջը չքավո-
րությանն ու միջակ գյուղացիությանը և նրանց պայքա-
րի հանեցինք կուլակության դեմ: Այդ պատճառով կու-
լակությունը պրոլետարական դեկապատուրեյի դեմ էր
յելնում և խորհրդային իշխանության դեմ: մղած պայ-

քարում ողնում եր ոտարերկրյա խմպերիալիստներին և Ռուսաստանի կալվածատերերին ու կապիտալիստներին :

3. ՍՈՑԻԱԼ ԴԱՎԱՃԱՆՆԵՐԸ ԾԱՌԱՅՈՒՄ ԵՆ ՀԱՅԱՆԿԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆԸ

Խմպերիալիստներին ու միջազգային և Ռուսաստանի կապիտալիստներին հսկայական ոգնություն ցույց տվեցին Ռուսաստանի ու միջազգային եսերներն ու մենչեվիկները: Բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների առանձին խավերի վրա ունեցած իրենց քաղաքական ազդեցության բոլոր մնացորդները, իրենց քաղաքական ամբողջ փորձառությունն ու իրենց կազմակերպությունները նրանք զրեցին ի սպաս կապիտալին: Նրանք ողնում եյին Կոլչակին ու Դենիկինին, և այլ սպիտակ զավաղիական զենեքալներին՝ հեղափոխական բանվորներին ու գյուղական չքավորությանը կախաղան բարձրացնելու գործում: Նրանք կազմակերպում եյին կուլակային ապստամբություններ, նրանք անկյունի յետեվից սպանում եյին բայլչեվիկյան լավազույն առաջնորդներին (Ուրիցկի, Վոլոդարսկի և այլն), նրանց ձեռքի գործն և վաղիմիւր Բլիշ Լենինի զեմ եսեր ֆանին կապլանի կատարած մահափորձը:

Նեքլին հակահեղափոխության (մենչեվիկների, դաշնակների, մուսաֆատիստների, եսերների) ու եսերների հրավիրած Անդրկական ոկուպացիոն զորքերի հարվածների տակ ընկալ 1918 թվին կազմակերպված Բազմի կոմունան:

Վրացական մենչեվիկների, դաշնակների ու մուսաֆատիստների հակահեղափոխական կուսակցությունները նախաձեռնողներ հանդիսացան Անդրկովկասը 1918 թվին Ռուսաստանից անկախ հայտարարելուն, Վրաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի «ազատ» զեմոկրատիկ հանրապետություն ստեղծելուն:

Դրանով իսկ վրացական մենչեվիկները, դաշնակներն ու

մուսաֆատիստները փորձում եյին փրկել իրենց բուրժուազիային ջախջախումից: Այդ նպատակով նրանք համաձայնեցին լիովին յենթարկվել արևմտա-յեվրոպական կապիտալիզմին: Վերջինս ձգտում եր գրավել Անդրկովկասի հարստությունները և այդտեղ պլացդարմ ստեղծել խորհրդային Ռուսաստանի զեմ կուլելու համար: Վրացական մենչեվիկների, դաշնակների ու մուսաֆատիստների խղճի վրա յե ծանրանում Անդրկովկասի արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության լիակատար քայքայումը աշխատավորական լայն մասսաների ազդեցությամբ, ազգային թշնամանքի չտեսնված քրումը, վոր տեղի ունեցան Վրաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի աշխատելու կոչվող ազատ զեմոկրատական լիակատար քայքայումը, աշխատավորական լայն մասսաների ազդեցությամբ, ազգային թշնամանքի չտեսնված քրումը, վոր տեղի ունեցան Վրաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի աշխատելու կոչվող ազատ զեմոկրատական հանրապետությունների գոյության որոք: Ներկաումս եր սոցիալ-Փաշիստները ԽՍՀՄ-ի զեմ վարում եւ ամեն նանենդ ամենաթունալից հալածանք. դրանք բանվոր և աշխատավոր գյուղացիության ամենաստոր և ամենափտանդավոր թշնամիներն են:

Վոնդված լինելով Անդրկովկասի սահմաններից վրացական մենչեվիկների, դաշնակների ու մուսաֆատիստների առաջնորդները մասնակցում են ԽՍՀՄ-ի զեմ հակահեղափոխական պատերազմի ատրաստությանը: Նրանց ձայնին ականջ են ղնում մենչեվիկյան, դաշնակցական ու մուսաֆատիստական տարրերի մնացորդներն Անդրկովկասում, ձգտելով ամեն կերպ խանդարել սոցիալիստական խաղաղ չինարարությանը:

Սոցիալ-Փաշիստները փրկեցին կապիտալի մե Արևմտյան Յեվրոպայում 1918, 1920 թ.թ. պրոլետարական հեղափոխություններից: Նրանք բանվորական արյան մեջ խեղդեցին այդ հեղափոխությունները:

4. ԿԱՐՄԻՐ ԳՎԱՐՂԻԱՆ

Հեղափոխության հիմնական գինված ուժը, վորն իր ուսերի վրա կրեց Հոկտեմբերին իշխանության հասնող մղած պայքարի և սպիտակ գվարդիականների դեմ առաջին մարտերի ամբողջ ծանրությունը, բանվորական Կարմիր գվարդիան եր: Բանվորական Կարմիր գվարդիան ծնունդ եր առել 1905 թվի ռուսական առաջին հեղափոխության ժամանակ: Նրա առաջին մարտական մկրտությունն եր բարեկադրներում մղած կռիվն ընդդեմ ցարական ինքնակալության:

Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո բանվոր դասակարգը բայլչեմիկներին կուսակցության ղեկավարությունում քսեց ստեղծել իր գինված ուժն արդեն ապրիլի մեծ մասշտաբով, քան 1905 թվին: Կարմիր գվարդիան կազմակերպվում եր Ֆարբիկներում ու գործարաններում ամենահեղափոխական պրոլետարներից: Կարմիր գվարդիայի գլուխ եյին անցել կենտրոնում ու տեղեկում բանվորական փորձված առաջնորդները: Կարմիր գվարդիան հասկայական ղեր խաղաց Հոկտեմբերյան հաղթանակում, վորպես ապստամբած պրոլետարիատի գինված ուժ: Կարմիր գվարդիան յետ մղեց Կերենսկու գլխավորած հակահեղափոխական ուժերին, վորոնք փորձում, եյին հենվելով կուլակության վրա, խեղդել յերիտասարդ խորհրդային իշխանությանը և հաշիվները տեսնել ապստամբած բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության հետ: Կարմիր գվարդիային վիճակվեց նույնպես առաջին մարտերը մղել Պետլյուրով-չչինայի դեմ (Կիյեմ, Ուկրաինա և այլ քաղաքներ): Նույն այդ ուժով մենք քաղաքացիական կռիվ մեծ մտանք, յետ մղելով հայրենի հակահեղափոխության և դերմանական իմպերիալիզմի առաջին հարձակումները: Առանձնապես համառ մարտեր և մղել Կարմիր գվարդիան այն ժամանակ, յերբ դերմանական գործերը հարձակվում եյին Ուկրաինայի վրա:

Կարմիր գվարդիայի կազմակերպման փորձը, նրա դերը Հոկտեմբերյան հեղափոխության ժամանակ որի-

նակ են ծառայում կապիտալիստական յերկրների կոմունիստական կուսակցությունների համար, թե ինչպես պետք և ստեղծել գալիք պրոլետարական հեղափոխության գինված ուժերը:

Բանվորական Կարմիր գվարդիան ուժեղ եր իր հերոսությամբ, անձնվիրությամբ, քաջությամբ ու հեղափոխական խանդով, և այդ նրան հնարավորություն տվեց հակահեղափոխության (Կալեդին, Կրասնով ու Կարնիով) դեմ մղած կռիվում ձեռք բերել մի շարք փայլուն հաջողություններ:

Իր ամենաարժեքավոր հատկությունների հետ միասին Կարմիր գվարդիան ուներ և մի շարք թերություններ: Կարմիր գվարդիան կամավորական եր, թույլ եր ռազմական պատրաստությամբ, ուներ ընտրովի հրամայազմ, կրում եր պարտիզանական ջոկատների բնույթ՝ առանց բավականաչափ ռազմական կարգապահության: Կարմիր գվարդիան նաև չափազանց սակավաթիվ եր: Քաղաքացիական պատերազմի զարգացումով ավելի ու ավելի զժվար եր դառնում Կարմիր գվարդիայի ուժերով յետ մղել բազմաթիվ, ուժեղ և լավ գինված թշնամիներին:

Անհրաժեշտ եր ստեղծել ավելի բազմաքանակ, ամուր, հուժկու, միասնական հրամարտություն ու միասնական ղեկավարություն գինված ուժ: Այդպիսի ուժի ստեղծման մենք անցանք 1918 թվի հունվարի 15-ին, յերբ հրատարակվեց ղեկրեա Կարմիր բանակի կազմակերպման մասին:

5. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Կարմիր բանակն աճել և բանվորական Կարմիր գվարդիայից: Կարմիր գվարդիան այն հիմնական կորիզն եր, վորի շուրջը կազմակերպվեց Կարմիր բանակը: Կարմիր բանակը սկզբում կամավորական եր, բայց արդեն իսկ Հոկտեմբերից մի քանի ամիս անց մենք բանակի համարման կամավորական սկզբունքից ստիպված յեղանք անցնել աշխատավորների պարտա-

դիր գինւորական ծառայութեանը: Այդ առաջացել եր
կանոնաւոր ուժեղ զորամասերի դեմ կոպելու անհրա-
ժեշտութեանը (չեխո-սլովակները, գերմանացիներ և
այլն), քաղաքացիական պատերազմի ծաղալումից և
խորհրդային իշխանութեան դեմ կուլակութեան մղած
պայքարի ընդարձակումից: Այդ անցումը հեշտացել և
ասպահովել եր նրանով, վոր ճակատներում մղած կով-
աճումով, կարլաժատիտն ու կապիտալիստի վերա-
դարձի վտանգի աճումով միջին գյուղացիութեան հիմ-
նական մասսան հոկտեմբերյան նվաճումների պաշտ-
պանութեան գործում վճռականապէս անցավ բանվոր
գաւազարդի ու չքավորութեան կողմը: Կարմիր բանա-
կը դարձավ բանվոր գաւազարդի ու չքավորագուն
գյուղացիութեան մարտական դաշինքի արտահայտո-
թիւնը միջակի հետ:

Թշնամիների հարվածների տակ աճում և ամրա-
նում եր Բանվոր-գյուղացիական Կարմիր բանակը:
Սպիտակների լավ մատակարարված ու լավ վարժված
զորքերի դեմ մղած մարտերում յերիտասրդ դեռ չս-
մրացած կարմիր զորամասերը հաճախ պարտութիւն
եյին կրում: Մեր քաղ-ապարատի համառ աշխատան-
քը, յուրաքանչյուր զորամասում ամուր կոմունիստա-
կան ու բանվորական կորիզ ստեղծելը և հաստատուն
կարգապահութիւնն աստիճանաբար ամրացրին Կար-
միր բանակի զորամասերի մարտունակութիւնը:

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ

ՊԱՅԻԱՐԸ ԳԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՃԱԿԱՏՆԵՐՈՒՄ

1917, 1918 և 1919 թվերը պրոլետարական դիկտա-
տուրայի համար մղված պայքարի տարիներ: Կոլչակի,
Յոդենիչի, Դենիկինի և Վրանգելի ջախջախումը:
Պաքար սպիտակ-լեհերի դեմ: Քաղաքացիական պա-
տերազմի ճակատների լիկվիդացիան:

1. 1917, 1918 և 1919 թվականները

Քաղաքացիական պատերազմի ճակատներն ստեղծ-
վեցին նրանից, վոր 1917 թվի հոկտեմբերին կարլաժա-
տեբրի ու կապիտալիստների և նրանց պոչից կպած
(ПРИХВОСТНИ) եսերների ու մենշևիկների ջախջա-
խումից հետո Ռուսաստանի հակահեղափոխութիւնը
սկսեց այն շրջաններում, վորտեղ ամենից ավելի յեր-
զարացած կուլակութիւնը—կաղակաշին և խոշոր բան-
վորական կենտրոններից հետո շրջաններում— ուժեր
հաւաքել և կոխ սկսել երկրային իշխանութիւնը
տասալելու համար: Կուլակութիւնը և կաղակների
կուրկային-ունեվոր մասը շատ լավ հող եր ներկայաց-
նում սպիտակ-գլխաւորական բանակներ կազմակերպե-
լու լամար: Հակահեղափոխական բոլոր ուժերի կենտ-
րոններ դարձան Դոնը, Կուբանը, Ուրալը և Ալեքիը:
Բացի այդ շրջաններից, հակահեղափոխական ուժերը
խմբավորվում եյին նաև աղքատին ծայրամասերում

(Ուկրաինա, Վրաստան, Հայաստան, Ալբանիա և այլն)։ Ողջովն իմ անդրադարձնում եմ իմ անդրադարձնում, Վրաստանում, Հայաստանում և Ալբանիայում իշխանությունները իրենց ձեռքն առան հակահեղափոխական կառավարությունները և միայն տական-կառավարական տարրերը։ Սուլթանական թուրքիայի սլանների ոգնությունը Ալբանիայում հաստատվեց մուսավթական բեկո-խանական իշխանություն։ Աղգային ծայրամասերի կառավարությունները, վորոնք ղեկավարվում էին չովինիստական հակահեղափոխական կուլակային կուսակցությունների՝ եսերների, մենչևիկների, մուսավթիստների, դաշնակների և միապետականների կողմից, ամեն կերպ ոգնում էին հակահեղափոխական ուժերի կազմակերպմանն իրենց տերիտորիայում։

Իրենց ուժերի կազմակերպման համար պիտակ դվարդիականների աշխատանքը հեշտացնում էր նաև Սորհրդային իշխանության որդանների անբավարար կազմակերպածությունն ու թուլությունը տեղերում, փորձված աշխատողների բավականաչափ կազմերի բացակայությունը։

Հակահեղափոխական ուժերի դեմ պայքարը միանալուից ծավալվեց մի քանի ուղղություններով—գեներալներ Կալեդինի, Կրասնովի, Կորնիլովի և Պետլյուրայի դեմ Ուկրաինայում և Դոնում։ Սակայն դրանք դեռ թույլ կազմակերպված հակառակորդներ էին, վորոնց դեմ հաջողությամբ կռվում եր Կարմիր դվարդիան։ Առաջին, ավելի լուրջ ճնշությունը Սորհրդային իշխանությունը ստիպված եր բռնել չեխոսլովակների կանոնավոր զորամասերի դեմ մղած պայքարում, վորոնք ոտարերկրյա կապիտալիստների ցուցմաներով ու դրամով 1918 թվի դարնանը ապստամբություն բարձրացրին և դրավեցին Մեքսիկոյան չրջանը, Ուրալը և Սիբիրը։ Չեխոսլովակյան ապստամբության թիկունքում Սամարայում կազմակերպվել եր «սահմա-

նադրականների» կառավարությունը՝ «Մենչևիկներից և եսերներից, հակահեղափոխական սահմանադիր ժողովի նախկին անդամներից։ Չեխոսլովակյան ապստամբության և «սահմանադրականների» կառավարության ստեղծման մեջ աչքի ընկնող դեր էին խաղում եսերներն ու մենչևիկները։ Չեխոսլովակյան զորամասերը ոժանդակություն էին ստանում կուլակությունից, բուրժուազիայից և հակահեղափոխական այլ տարրերից։ Յերիտասարդ կարմիր բանակային զորամասերի դեռ վոչ բավականաչափ կազմակերպվածություն հետևանքով չեխոսլովակյան զորքերին հաջողվեց հասնել մինչև Վոլգա և դրավել Կազանը։

Սորհրդային կառավարության և կոմունիստական կուսակցության կանչով տասնյակ հազարավոր բանվորներ և կոմունիստներ մտան Կարմիր բանակի շարքեր և կոմունիստները և սահմանադրականները կռվելու չեխոսլովակներին Կարմիր բանակը դրանից։ 1918 թվի սեպտեմբերին Կարմիր բանակը դրանից։ Ծակատում արդեն բեկում է տեղի ունենում։ Այդ որմանից սկսած չեխոսլովակյան խռովությունը դեռ ուղղված Կարմիր բանակի մարտական դործություններն ուղեկցվում են հաջողությամբ։ Յերիտասարդների ուղեկցվում են հաջողությամբ։ Ոտարերկրյա կապիտալիստների ոգնությունը (Յապոնիա, Անգլիա, Մերսիա) ցարական ծովակալ Կոլչակը Սիբիրում ուժեղացնում է կազմում սպիտակ-դվարդիական սպաններից կուլակների դավաճաններից և զոռով զորահավաքի յեխոսլովակները դյուղացիներից և շարժում է այն խորհրդային Ռուսաստանի դեմ։ Կոլչակը ցրում է իր հակահեղափոխական զորքը կատարած սահմանադրականների կառավարությունը և հաստատում է իր դեկտատուրան, վորը հենվում եր ավելի ունակցիոն կալվածատիրական-միապետական տարրերի վրա։ Կոլչակի բանակը բազմաքանակ եր և լավ սպառազինված։ Ինքը Կոլչակը իմպերիալիստների կողմից ճանաչված եր, վորին Ռուսաստանի դերադույն կառավարող։ Ոտա-

րերկրյա կապիտալիստները Կոլչակին և նրա բանակին մատակարարում էին բոլոր անհրաժեշտ ուղղամթերք ու պարեն: Կոլչակի դեմ, վորը գրավել էր ամենահարուստ չրջան—Սիբիրը, հարկ յեղավ ուժեղ և համառ կռիվներ մղել: Միայն 1919 թվի վերջերին հաջողվեց նրան ջախջախել և վոլչակցին: Ինքը Կոլչակը Կարմիր բանակի ձեռքն ընկավ 1920 թվի սկզբին և զնգակահարվեց Իրկուտսկ քաղաքում:

Կոլչակի դեմ մղած կռիվների ժամանակ, ուղտվելով նրանից, վոր Կարմիր բանակի գլխավոր ուժերն զբաղված են Արևելյան ճակատում, ցարական ղեկնւրալ Դենիկինը Կուբանում «կամախորական» բանակ կազմակերպեց սպիտակ սպաներից, կուլակային կազակութունից և զոռով զորահավաքի յենթարկած գյուղացիներից: 1919 թվի մայիսին Դենիկինը հարձակում սկսեց հարավից: Դենիկինի հետ միաժամանակ հյուսիս-արևմուտքում հանդես յեկավ ցարական ղեկնւրալ Յուդենիչը և հարձակում սկսեց Լենինգրադի վրա: Յեւի Դենիկինը և՛ Յուդենիչն ունեյին մեծ և լալ սպառազինված բանակներ: Խմպերիալիստների ոգնութունը, ուժեղ կադակային հեծելազորը, կուլակային ապստամբութունները, Կարմիր բանակի շարքերում ծառայող հին սպաներից մի քանիսի դավաճանութունը, այլ և նվաղ կարգապահ և պարտիզանչինայով վարակված առանձին զորամասերի (Գրիգորյեւի, Մախնո և այլն) դավաճանութունը Դենիկինին հնարավորութուն տվին զրավելու Ուկրայնան և շարժվելու յերկրի խորքերը, զբաղելու Որյոլը, մոտենալու Տուլային, իսկ Յուդենիչին՝ շարժվելու մինչև ուղղակի Լենինգրադ: Այդ շրջանը զուղադիպեց հյուսիսում՝ Արխանգելսկում, և հարավում՝ Ուկեսսայում ու Խերսոնում Խորհրդային Հանրապետության և իմպերիալիստական բանակների կռիվներին:

1919 թիվը Խորհրդային իշխանության համար ա-

մենից ալելի դժվարին մարտական տարին եր: Ամեն կողմից չընդդատված լինելով թշնամական հակահեղափոխական ուժերի սերտ ողակով, թիկունքում ունենալով կուլակային ապստամբութուններով բռնված հակաշական շրջաններ, կտրված լինելով արդյունաբերական և հայրահատիկային կարևորագույն շրջաններից, սովի և տնտեսական լիակատար քայքայվածության պայմաններում, ղեկես բավականաչափ չամրացած Կարմիր բանակով—ահա այն պարագան, վորում հարկ յեղավ յետ մղել Կարմիր բանակին թվով բաղմիցս զերադանցող սպիտակ գվարդիական ուժերի ճնշումը: Պայքարը բարդացում էր նաև այն հանգամանքը, վոր տնտեսական և մատակարարման դժվարութունների, բնատուրքի անցկացման անհրաժեշտության հողի վրա մի շարք շրջաններում տեղի ունեցան միջակ գյուղացիության տատանումներ, վորն անդրադառնում էր Կարմիր բանակի մարտունակության վրա: Միայն բանվոր դասակարգի բոլոր ուժերի վիթխարի լարումով, կոմունիստական կուսակցության ղեկավարությամբ, հեղափոխական կարգապահություն ներդրելով կարմիր բանակային զորամասերում, հաջողվեց ամրացնել Կարմիր բանակի շարքերը ստեղծել հեծելազոր, կասեցնել Դենիկինի հարձակումը և 1919 թվի վերջերին վերջնականապես ջախջախել նրան:

Շնորհիվ Լենինգրադի պաշտպանության համար յեղած Պիտերի բանվորների, Բալթիական նավաստիների և Կարմիր բանակի կարմիր կուրոնտների հերոսության անձնվիրության, կարգապահության և հեղափոխական վերելքին, հաջողվեց յերկու անգամ յետ չպրտել Յուդենիչին Լենինգրադից (1919 թ. մայիս-նոյեմբեր), իսկ 1919 թվի նոյեմբերին վերջնականապես ջախջախել նրա բոլոր ուժերը:

Կոլչակը, Դենիկինն ու Յուդենիչը կովում էին ուսական և ոտարերկրյա բուրժուազիայի ու կալվա-

ծառերերի շահերի համար: Նրանց դրոշն եր՝ վերադարձ դեպի ցարական ինքնակալությունը, դեպի կալվածատերերի ու կապիտալիստների իշխանության վերականգնումը: Նրանք աշխատավորության համար բերում էին հին կարգերի վերականգնումը: Սպիտակ-գվարդիական բանակների կողմից գրավված վայրերում վերադառնում էին կալվածատերերն ու կապիտալիստները, վերականգնվում էին կեղեքում ու շահագործումը, գյուղացիներին խլում էին հացը, անասունները, թալանում ու քաղաքում էին նրանց տնտեսությունը: Բռնությունը, սպանությունները, ամբողջ գյուղերի այրումը, հարյուր հազարավոր բանվորների զնդակահարությունները, կախադանները բանվորական կենտրոններում, այս բոլորը սովորական գործողություններն էին սպիտակ բանակների: Բալլեիկներն ու նրանց համակրող աշխատավորներն անողորմ կերպով վռնձաղվում էին: Կալվածատիրական-բուրժուական հակահեղափոխությունը վրեժ էր լուծում բանվորներից ու գյուղացիներից՝ Հոկտեմբերին կրած իր պարտության համար: Գյուղացիները (չբանվորներն ու միջակները) մասսայորեն թողնում էին իրենց տնտեսությունն և գնում Կարմիր պարտիզանական ջոկատները կռիվում համար սպիտակ բանակների դեմ, քաղաքներում նրանց թիկունքը, ողնելով Կարմիր բանակին:

2. ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՍՊԵՏԱԿ ԼԵՆԻՆԻ ԴԵՄ

Կուլակի, Դենիկինի և Յուդենիչի ֆալշախումով քաղաքացիական կռիվները չվերջացան: 1920 թվի դարձանք պրոլետարական գիկտատուրայի դեմ պատերազմի յեղան սպիտակ-լեհերը:

1920 թվի Լեհաստանի յեղույթը տեղի ունեցավ Փրանսիայի և Անգլիայի հրահանգով, վորոնք ներքին հակահեղափոխության պարտությունից հետո վճռեցին ՍՍՀՄ դեմ նետել սպիտակ լեհերին: Լեհաստանը

պատերազմ սկսեց, չնայած նրան, վոր Սորհրդային իշխանությունը բաղձաթիվ առաջարկներ արեց Լեհաստանի՝ համար ձեռնառու պայծաններիով խաղախություն կնքել: Սորհրդային յերկրին հարկավոր եր խաղաղություն ձեռք բերել բուժելու համար քաղաքացիական կռիվներում ստացած վերքերը: Հարկավոր եր գործի ղեկը Ֆարրիկներն ու գործարանները, անցնել խաղաղ տնտեսական շինարարությանը: 1919-1920 թվականների ձմեռը խորհրդային կառավարությունը աշխատանքային դրության մեջ դրեց մի ամբողջ շարք բանակներ: Աշխատանքային բանակները պահպանելով ուղղմական կազմակերպությունն ու մարտական պատրաստականությունը, նետված էին ժողովրդական տնտեսության վերականգնման առպարեղը: Սորհրդային Հանրապետության աշխատավորները պատրաստ էին ծայրահեղորեն ծանր զիջումներ անել Լեհաստանին, միայն թե խաղաղություն ձեռք բերեին: Սակայն իմպերիալիստների կողմից գրգռված Լեհաստանը ուղղմական գործողություններ սկսեց Սորհրդային Հանրապետության դեմ և դրավեց ամբողջ աշխարհա Ուկրաինան մինչև Դնեպր և Բելոռուսիան: Ուժերի նոր վերախմբավորումներով, նոր զորամասեր փոխադրելով Սրեմոյան ճակատ, աշխատանքային բանակները տնտեսական ճակատից մարտական ճակատ նետելով, 1920 թվի մայիսին կասեցվեց Լեհական հարձակումը և հուլիսի 4-ին Կարմիր բանակն անցավ հակահարձակման, արագորեն շարժվելով առաջ, ընդհուպ մոտենալով Վարշավային, վորն սպառնում եր բուրժուական իշխանությանը Լեհաստանում: Անգլիայի և Փրանսիայի իմպերիալիստները վախեցած Կարմիր բանակի հաղթանակներից, սկսեցին ավելի ուժեղ ոգնություն ցույց տալ Լեհաստանին: Նոր սպառազինումների, հրացանների, հրանոթների, արկեր, տանկեր, սավառնակներ, զրահամեքենաներ, և այլն արագորեն չարտվեցին Լեհաստան, գլխավորապես Փրանսիայից: Լեհական

բանակն ամրացվեց Փրանսիական սպաներով, հրահան-
դիչներով և զեներալներով: Ամենաշտապ կարգով հո-
ղային որենք մտցվեց, վորը հող եր խոտատանում դին-
վորներին: Լեհական բանակին ոգնություն եյին ցույց
տալիս Եստոնիայի և Լատվիայի սպիտակ-գվարդիա-
կան կառավարությունները: Իսկ Կարմիր զորամասերը
քաղաքացիական յերկարատև կռիվներեց հետո թույլ
եյին ռազմական տեխնիկայով, չափազանց հոգնած և
ուժասպառ 500 վերստանոց մարտական յերթերից: Ա-
րադ առաջ խաղացումը կարմիր զորամասերին կտրեց
թիկունքից և սլահատներեց, վորպիսի հանգամանքը
վատթարացրեց ռազմամթերքի և այլն մատակարա-
րումը: Հենց այդ ժամանակ ել հարավից սկսվեց վրան-
գելյան բանակի նոր հարձակումը, վորը հարկադրեց
կարմիր հրամանատարությանը շտապ կերպով ուժեր
փոխադրել հարավային ճակատ: Կարմիր բանակն
ստիպված եր նահանջել: 1920 թվի հոկտեմբերին սպի-
տակ լեհերի հարձակումը նորեց կասեցվեց: Լեհական
պաները հասկացան խորհուրդների դեմ կռիվը շարու-
նակելու անհուսալիությունը և ստորագրեցին սկզբից
յինադադար, ապա խաղաղություն:

3. ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՃԱԿԱՏ- ՆԵՐԻ ԼԻԿՎԻԴԱՑԻԱՆ

1919 թվի վերջերին Դենիկինի բանակի ջախջախու-
մը լիակատար չեր: Նրա մնացորդները թաղնվել եյին
Ղրիմում: Այդ մնացորդներեց ել ստեղծվեց բարոն
Վրանդելի բանակը, վորն ոգտվելով այն հանգաման-
քից, վոր Կարմիր բանակի ուժերը զբաղված են արև-
մտյան՝ լեհական ճակատում, հավաքեց այդ մնացորդ-
ները և նրանցից ստեղծեց մի ուժեղ բանակ: Փողով,
սպառազինումներով, սպաներով և հրահանգիչներով
Վրանդելին մեծ ոգնություն ցույց տվեց Փրանսիական
բուլբուլադիան, նրա առաջ խնդիր դնելով՝ Հարավից
հարձակում սկսելով իր վրա գրավել Կարմիր բանակի
ուժերը լեհական Փրոնտից: Սպիտակ բանակներեց վոչ

մեկն այնպես լավ մատակարարված, սպառազինված
և ռազմական տեխնիկայով ամրացված չեր ինչպես
Վրանդելի բանակը: Նրա բանակը տեխնիկայես բաղ-
մապատիկ ավելի ուժեղ եր մեր զորամասերից:

1920 թվի հունիսին սկսվում ե վրանդելի հարձա-
կումը: Կարճ ժամանակամիջոցում նրան հաջողվում ե
նեղել Կարմիր բանակի փոքրաքանակ ուժերը Հարա-
վային ճակատում, չարժվել Ուկրաինայի վրա, սպառ-
նալիք ստեղծել Դոնբասի համար և լեհական ճակա-
տում գործող կարմիր զորամասերի թիկունքի համար:
Գարնանից Կարմիր բանակը հարավային ճակատում
կարողանում ե ուժեղանալ, համարվում ե՝ Լեհաս-
տանի հետ հաշտություն կնքելուց հետո արևմտյան
ճակատից հանած նոր ուժերով: ամրացվում ե հեծե-
լագործով, ուժեղանում ե կոմունիստներով և ընկ.
Ֆրոնդելի ղեկավարությամբ անցնում ե ուժեղին հա-
կահարձակման: Մի քանի որվա ընթացքում Վրանդելը
յետ ե չպրտվում դեպի Ղրիմ: Կարմիր զորամասերի
հերոսությունը հաղթահարեց Պերեկոպի և Սիմաշի
անմատչելի ամրությունները, վորոնք կառուցել եյին
Փրանսիական ճարտարապետները: Պերեկոպը վերջ-
վեց 1920 թվի նոյեմբերին, վրանդելյան զորամասերը
չարդ ու միջուր յեղան, իսկ Ղրիմը դարձավ խորհրդա-
յին:

Շնորհիվ կուսակցության հսկայական աշխատան-
քին, վորը զորահավաքի յենթարկեց ամբողջ յերկրի
ուշադրությունը հակահեղափոխության դեմ կռվելու
վրա և իր լավագույն զավակներին տվեց Կարմիր բա-
նակի մարտական հզորությունն ամրացնելու համար,
չնորհիվ կարմիր բանակայինների և հրամադրադմի
հերոսության և անձնվիրության, սպիտակ գվարդիա-
կանության վերջին ոջախը ջախջախվեց և վերջնակա-
նապես վոչնչացվեց: Վրանդելովչինայի լիկվիդացիա-
յով հիմնականում վերջանում են քաղաքացիական
կռիվները ճակատներում:

1920 թվի ասորիլին Սորհրդային իշխանութիւնն հաստատում Արթեւնում, 1920 թվի նոյեմբերին Հայաստանում, 1921 թվի փետրվարին—Վրաստանում Այդ հանրապետութիւնների բանվոր դասակարգի աշխատավորական լայն մասսաների կողմից Սորհրդային իշխանութիւնն համար մղած պայքարում նրան լայն ոգնութիւն են ցույց տալիս Կովկասյան Կարմրադրոշ բանակի զորամասերը (այն ժամանակ 11-րդ բանակ)։ Անդրկովկասում Սորհրդային իշխանութիւնն հաստատելով ցնդում է արեւմտա-յեւրոպական իմպերիալիզմի վերջին հենարանը Սորհրդային իշխանութիւնն մղած պայքարում։

Բաղադրացիական պատերազմը վերջանալուց հետո Կարմիր բանակն ստիպված յեղավ դեռ յերկար ժամանակ պայքար մղել առանձին սպիտակ-գվարդիական ջոկատների դեմ։ Այդ պայքարն առանձնապէս յերկատեւց Հեռավոր-Արեւելքում, վորտեղ Յապոնիայի հովանավորութեամբ, վորը գրավել էր Հեռավոր-Արեւելքի զգալի մասը, և նրա ոգնութեամբ յերկար ժամանակ տեւութիւն էլին անում, ասպատակում մի շարք սպիտակ գվարդիական ատամաններ և գեներալներ (Սեմյոնով, Կալմըկով, Դիտերիուս և այլն), վորոնք կեղեքում և կոտորում էլին բանվորական և գյուղացիական մասսաներին։ Հեռավոր Արեւելքի աշխատավորութիւնը, վորը հեծում էր Յապոնիայի և սպիտակ-գվարդիականների լծի տակ, թողնում էլին իրենց առն տեսութիւնը, գնում էլին պարտիզանական ջոկատները և խտառույն պայքար էլին մղում սպիտակ-գվարդիականների դեմ։ 1922 թվին պարտիզաններին ոգնութեան են հասնում կանոնավոր կարմիր զորամասերը, վորից հետո Հեռավոր Արեւելքն արագորեն մաքրվում է սպիտակ-գվարդիականներից։ Համոզվելով վոր աննպատակ է Սորհրդային իշխանութիւնն դեմ մղած պայքարը, իր զորքերը հեռ է քաշում նաև Յապոնիան։

ՅԵՐՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ

ՊԱՅՔԱՐ ԿՈՒԼԱԿԱՅԻՆ ԱՊՍԱՄ-ԲՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ՍՊԻՏԱԿ ԳՎԱՐԴԻԱԿԱՆ ՈՒ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՀԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՓՈՒՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

Կուլակութիւնը բանվորների ու աշխատավոր ղրուղացիութեան ամենավտխերիմ թշնամին է։ Կուլակային խռովութիւններն ու պայքարը նրանց դեմ։ Բանդիտիզմի վերացումը։ Եսերներն ու մենչեվիկները կուլակային խռովութիւնների կազմակերպիչներ։ Համատարած կոլեկտիւացման հիման վրա, կուլակութեան, վորպէս դասակարգի, վերացումը խլում է իմպերիալիստների վերջին հենարանը Սորհրդային Միութեան դեմ նրանց մղած պայքարում։

1. ՍՊԻՏԱԿ ԳՎԱՐԴԻԱԿԱՆ ԴԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒ ԿՈՒԼԱԿԱՅԻՆ ԽՈՒՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Բացի քաղաքացիական պատերազմի ճակատներում մղած պայքարից, խորհրդային իշխանութեանը վիճակվեց համառ պայքար մղել սպիտակ-գվարդիական բանակների դեմ, վորոնք մեր յերկրի ներսում կազմակերպում էլին դավադրութիւններ ու ասպատամբութիւններ ընդդեմ պրոլետարական դիկտատուրայի։ Այդ հակահեղափոխական բանդաները, վորոնք կազմակերպվում էլին ցարական բանակի սպաներից, ջախջախված բուրժուազիայի մնացորդներից, բուրժուական ինտելիգենցիայի առանձին մնացորդներից և սոցիալ-դավաճանական կուռակցութիւնների (Եսերների

ու մենչեվիկներին) անդամներին, խորհրդային իշխանության դեմ իրենց մղած պայքարում դիմում ելին վնասարարության (կամուրջների, յերկաթուղիների, կառուցվածքների պայթեցում), սպիտակ տերրորի (ընկ. Ուրիցկու, Վոլոգարսկու և բազմաթիվ խորհրդային սատրին աշխատողների տերրորիստական սպանություններ, մահափորձ Վ.Ի. Լենինի դեմ) և կուլակային ապստամբությունների կազմակերպմանը:

Այդպիսի միջոցներով նրանք ուզում ելին տապալել խորհրդային իշխանությունը և ապահովել հակահեղափոխական սպիտակ-գվարդիական բանդաների հաղթանակը Կարմիր բանակի դեմ: Սպիտակ գվարդիականներին սոցիալական հենարանը կուլակությունն էր, վորը շատ բան էր կորցրել Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո: Կուլակները հաշտվել պրոյեկտային հետ:

Կուլակությունը ցարիզմի ժամանակ դադանաբար կեղեքում էր ու չահագործում բասրակությունը, չքավորությունն ու միջակ դուրդացությունը: Հանձին կուլակի գյուղացիությունն իր առաջ տեսնում էր դաժան, անդուլտ արյունարբու, վորը պատրաստ է վերջին շապիկը հանելու չքավոր գյուղացուց:

1912 թվի Ստոլիպինյան «ռեֆորմով» ցարիզմը նպատակ ուներ դաշնակցել կուլակի հետ բռնադատվոր դասակարգի ու գյուղի չքավոր-միջակ մասսաների, նա գյուղի չքավոր-միջակ մասսաներին թաղանթու յե տալիս հարուստ գյուղացուն, կուլակի վաշխառվի ձեռքը: Յեմ կուլակն, ոգտվելով ստոլիպինյան ռեֆորմից, իր ձեռքն առավ լավագույն հողերը, քայքայում էր գյուղը, հարստանում էր, քամում էր չքավոր-միջակային գյուղի բոլոր հյուսիսները:

Կուլակային խավերից ցարիզմը համարում էր գյուղի համար մի շարք մարչականներ ու կատալարիչներ-ուրյադնիկներ, տանտներ, քոխիաններ, և հենվելով նրանց ու տերտերների վրա, քամում էր հարկերը, տուրքերը քայքայվող գյուղից, վոստիկանական հեռապնդումներ էր կատարում գյուղի առաջավոր

տարրերի դեմ, դաժանորեն ճնշում էր ապստամբած չքավորությունը:

«Կուլակներն ամենադադանաբար, ամենակուպիտ, ամենավաղադ չահագործողներն են, վորոնք պատմության մեջ քանիցս վերականգնել են կալվածատերերի, ցարերի, տերտերների ու կապիտալիստների իշխանությունը: Կուլակներն ավելի շատ են, քան կալվածատերերն ու կապիտալիստները: Բայց և այնպես կուլակները ժողովրդի մեջ վոքրամանություն են... դժվար թե յերկու միլիոնից ավելի կուլակներ, համարենք, հացի սպեկուլյանտներ լինեն: Այդ արյունարբուները հարստացել են պատերազմի ժամանակ ժողովրդական կարիքով. նրան դիզել են հաղարավոր ու հարյուր հաղարավոր դրամ, բարձրացնելով հացի և այլ մթերքների գները: Այդ սարդերը ճարակալել են ի հաշիվ պատերազմից քայքայված գյուղացիների, ի հաշիվ քաղցած բանվորների: Այդ տղուկները խմել են աշխատավորների արյունը: Այդ վամպիրներն իրենց ձեռքն են առել և այժմ էլ իրենց ձեռքն են առնում կալվածատիրական հողերը» (Լենին):

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հաղթանակելուց կուլակությունից նրա չահագործման հիմքերից մեկը՝ հողը: Հողի ազդայնացումն ու աշխատավորական հողագատգործումը զրկում էր կուլակության աճման ու տնտեսական ամրացման հնարավորությունից: Կուլակությունն ընտրական իրավունքներից զրկելը սահմանափակում էր կուլակության քաղաքական ազդեցությունը հանրապետությունները գյուղի հասարակական կյանքի վրա: Այդ պատճառով կուլակը յեկավ խորհրդային իշխանության դեմ, դաշնակցած սպիտակ գվարդիականների և իմպերիալիստական ինտերվենտների հետ:

Կուլակությունը զենքը ձեռին ուզում էր խլել բանվոր դասակարգից ու գյուղի չքավոր-միջակային մասսաներից Հոկտեմբերյան նվաճումները: Այնտեղ, վորտեղ կուլակությունը հաղորդվում էր ձեռք բերել ժամանակավոր հաղորդություններ, նա դաժան անդթու-

թյամբ եր վարվում կոմունիստներին, չբավորության, միջակ գյուղացիության առաջավոր տաքսերի հետ: Բավական է հիշել այն արշունայի վոճիճները, վոր դործում էին անտոնովյան, պետլուբովյան և մախնոյան կուլակային բանդաները խորհրդային իշխանության ներկայացուցիչների ու գյուղացիական չբավորության դեմ:

Կուլակային ապստամբությունները հաճախ դառնում էին ոտարյեղերյա կապիտալի անմիջական աջակցությունը (Կրոնշտադտի 1921 թվի ապստամբությունը):

Ապստամբ կուլակները սպիտակ-գվարդիականությանը հակադրական ոգնություն էին ցույց տալիս: Կուլակությունը կադր էր ծառայում սպիտակ-գվարդիական ջոկատներ կազմակերպելու համար:

Կուլակային ապստամբություններն ընդդեմ խորհուրդների յերբեմն ընդգրկում էին ամբողջ նահանգներ ու մարզեր: Կուլակային բոլոր ապստամբություններին ամենախոշորն էին. 1921 թվի ապստամբությունը Տամբովի նահանգում, վոր ղեկավարում էր Եսեք Անտոնովը և 1919-1921 թ.թ. Մոսկովի շրջանում և Կրասնայում:

2. ՊԱՅԳԱՐԸ ԲԱՆԴԻՏԻՉՄԻ ԴԵՄ

Բացի կուլակային ապստամբությունների դեմ մղած պայքարից, Կարմիր Բանակը ստիպված էր համառ ու ծանր պայքար մղել բանդիտիզմի դեմ: Կուլակային ապստամբություններն առաջացրին հալածություն մանր բանդիտական ջոկատներ: Քիչ բանդաներ չէին ուղարկվում նաև ԽՍՀՄ տերիտորիան Լեհաստանի, Ռումինիայի կողմից՝ խորհրդային իշխանությունը տապալելու համար: Այդ բոլոր բանդաները կազմակերպվում էին խորհրդային յերկրի սահմաններից վտարված սպիտակ գվարդիականներից: Տյուլայոնիկի, Զելյոնու, Ստրոկի, Չուչուպեի, Անդեյի, Ժեյեզնյակի, Շուբայի և այլ բանդաները

թաղանթում էին գյուղի չբավոր ու միջակ բնակչությանը, վայրենջից բաց էին թողնում դեպքեր, ջարդում էին խորհրդային հիմնարկներ, պահեստներ, կազմակերպում էին հրեական ջարդեր: Հավերժատակներին չարունակ ուղեկցում էին պատիժները կոմունիստներին, բանվորներին ու աշխատավոր գյուղացիության դեմ: Կուլակային ապստամբություններն ու բանդիտիզմը հնարավորություն չէին տալիս կարգի բերելու խորհրդային աշխատանքը տեղերում և վերականգնելու տնտեսությունը (հսկայական թվով կամուրջների, յերկաթուղիների, շոգեշարժերի, վազոնների, դործարանների ավերում): Կուլակային ապստամբությունն ու բանդիտիզմը քայքայում էին աշխատավոր բնակչությանը (ձիերի, անասունների ու մթերքների թալան) և ժողովրդական տնտեսությանն ավելի պակաս վնաս չէին հասցնում, բան քաղաքացիական պատերազմի ճակատները:

Կուլակային ապստամբությունները, բանդիտիզմը աղակալին ռալոններում հաճախ քղաքելվում էին անկախության համար մղվող պայքարի ազդայնական լուսնադեմերով, — ալապես էր սրինակ՝ Ուկրաինայում, Կովկասում և Թուրքեստանում (բասմալներ): Այդ սրի միջոցներով նպատակ էր դրվում իրենց կողմը դրավելու գյուղի միջակային ու չբավոր խավերը: Այդ յերբեմն նրանց հաջողվում էր կարճ ժամանակով, բայց աշխատավոր գյուղացիությունը, համարվելով, վոր չարթումը կրում է կուլակային հակահեղափոխական բնույթ, արագ հետ էր քաշվում նրանցից: Սպիտակ-գվարդիական ու կուլակային ապստամբություններն ու բանդիտիզմը կազմակերպվում ու ուժանդավում էին իմպերիալիստական պետությունների — Անգլիայի ու Ֆրանսիայի, — հակահետախուզությունների կողմից: Բանդիտական բոլոր խմբերի բազան հանդիսանում էին Լեհաստանը, Ռումինիան ու Ֆինլանդիան:

Ներկայումս ել կուլակները հաճախ դուրս են գալիս խորհրդային իշխանության դեմ ազդայնական— շովինիստական լուղունքների տակ: Յերբեմնի իշխող վերիկոռուական ազգի կուլակները դուրս են գալիս մեծապետական շովինիզմի լուղունքներով, հույս տալով վերադարձնել իրենց նախկին իշխող դրությունը: Ազդային հանրապետությունների (Վրաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի, Ուզբեկստանի և այլն) կուլակությունը հանդես է գալիս ինքնուրույն ազդային հանրապետությունների ու Խորհրդային Միությունից անջատվելու պահանջներով: Այդ պահանջներով կուլակությունն ուղում է թուլացնել ազդային հանրապետությունները և նրանց իմպերիալիստական պետությունների ավարը դարձնել:

3. ԵՍԵՐՆԵՐՆ ՈՒ ՄԵՆՇԵՎԻԿՆԵՐԸ ԿՈՒԼԱԿԱՅԻՆ ԽՈՒՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐ

Սպիտակ-գվարդիական ապստամբություններում, կուլակային շարժման մեջ ու բանդիտիզմում մեծ դեր խաղալին եսերներն ու մենշևիկները: Մոսկվայում 1918 թվին տեղի ունեցած ապստամբությունը կազմակերպել էյին ձախ եսերները: Յարոսլավլի ապստամբությունը ղեկավարում էր եսեր Սավինկովը: Տամբովի ապստամբությունը գլխավորում էր եսեր Անտոնովը: Կրոնշտադտի ապստամբության կազմակերպիչները նույնպես մենշևիկներն ու եսերներն էին: Նույնն էր և Ուկրաինայում, վորտեղ ուկրաինական սոցիալ-դեմոկրատներն ու ուկրաինական եսերները գլխավորում էին պետությունիջնան ու բանդաների մեծամասնությունը: Բուլակ-Բալախովիչի բանդաների կազմակերպմանն անձամբ մասնակցում էր Սավինկովը: Այդ կուսակցություններն արել են այն ամենը, ինչ պատել է նրանց ուժը, տապալելու համար խորհրդային իշխանությունը:

4. ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՄԵՆՇԵՎԻԿՆԵՐԸ, ԴԱՇՆԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ՄՈՒՍԱՎԱԹԻՍՏՆԵՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՄՂԱԾ ՊԱՅՔԱՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐՆ ԵՅԻՆ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

Անդրկովկասում խորհրդային իշխանություն հաստատվելուց հետո չդադարեց վրացական մենշևիկներին, դաշնակների ու մուսավաթիստների պայքարը կապիտալիզմի վերականգման, լուրժուղիայի իշխանության համար: Այդ հակահեղափոխական կուսակցությունների առաջնորդները, վոր ստիպված էյին փախչել Անդրկովկասից և ծածկվել արևմտա-յեվրոպական իմպերիալիզմի թեվի տակ, ԽՍՀՄ դեմ վարում էյին և այժմ ել շարունակում են վարել թշնամական աշխատանք, Անդրկովկասը Խորհրդային Միությունից անջատելու, Վրաստանի, Հայաստանի ու Ադրբեջանի «ազատ» դեմոկրատական հանրապետությունների վերականգման համար: Դեպի կապիտալիզմ վերադառնալու իրենց ձգտման մեջ նրանք հրահրում են իմպերիալիստներին կռիվ հայտարարել Խորհրդային Անդրկովկասի դեմ, զոգբարանելով իմպերիալիստների առաջ այն շահերը, վոր վերջիններս կարող են ստանալ Անդրկովկասի հարստությունների շահագործումից, ինքն նորից իշխանության գլուխ անցնեն մենշևիկական, դաշնակցական ու մուսավաթիստական կառավարությունները:

Մուսավաթիստները Դյանջայի ապստամբության ակտիվ կազմակերպիչներն էյին, վորը տեղի ունեցավ 1920 թվին, Ադրբեջանում խորհրդային իշխանություն հաստատվելուց անմիջապես հետո: 1921 թվի փետրվարին Հայաստանում խորհրդային իշխանության դեմ ծագած ապստամբությունը կազմակերպված էր դաշնակների կողմից: 1924 թվին մենշևիկները կազմակերպեյին ավանդույրիստական ապստամբություն

խորհրդային իշխանության դեմ Վրաստանում: Սյդ-
հակահեղափոխական կուսակցությունները հանդի-
սացան Անդրկովկասում խորհրդային իշխանության
դեմ կազմակերպված մի շարք այլ ապստամբություն-
ների ակտիվ մասնակցողները:

Ջախջախումից մոզլ մնացած, այդ կուսակցու-
թյունների մնացորդները, սերտ կապ ունենալով իրենց
արտասահմանյան կենտրոններին հետ, ձգտում են այ-
ժրմ, ամբողջ ճակատով սոցիալիստական հաջող շինա-
րարության առթիվ ամեն կերպ խոչընդոտ հանդիսանալ
սոցիալիստական հաջող շինարարությանն Անդրկով-
կասյան հանրապետություններում, բոլորեքել ազդամիջ-
յան յերկպառակությունն ու թշնամանքը, մոտքի հանել
Անդրկովկասի ժողովուրդների աշխատավորության հե-
տամնաց տարրերին խորհրդային իշխանության, կո-
մունիստական կուսակցության դեմ: Մենչևիկ, դաշ-
նակ, ու մուսավաթիստների հակահեղափոխական աշ-
խատանքի վտրձերն անընդհատ պարտություն են կը-
րում, հանդիպելով Անդրկ. հանրապետ. բանվոր դասա-
կարգի ու աշխատավոր մասսաների ջախջախիչ հակա-
հարմարին: Դասակարգային թշնամիների ակտիվա-
ցումը խորհրդային իշխանության դեմ մզած պայքա-
րում պահանջում է ավելի ևս բարձրացնել բանվոր
դասակարգի ու աշխատավորական լայն խավերի դա-
տակարգային տշարջությունը, ավելի ևս դաժանորեն
մերկացնել և դիմադրել մենչևիկիների, դաշնակների
ու մուսավաթիստների հակահեղափոխական ագիտա-
ցիայի ամենափոքր արտահայտություններին նկատ-
մամբ:

5. ԿՈՒՎԱԿԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ Ա- ՄԵՆԱՎՈՒՆԵՐԻՄ ԹՇՆԱՄԻՆ Ե

Ներկայումս կուլակը համառ և ակտիվ պայքար
և մղում խորհրդային իշխանության ու գյուղատնտե-
սության սոցիալիստական վերակառուցման դեմ: Կու-
լակը փչացնում է կոլտոգներին գյուղատնտեսական մե-
քենաները, չարանեղ ագիտացիա յե մղում և՛ խոր-
հրդային իշխանության և՛ կոլտոգային շինարարու-
թյան դեմ, անհեթեթ լուրեր ու զբաղարարություններ
և տարածում կոլտոգների դեմ. կուլակը դիմում է մին-
չևի իսկ տերրորի (հրճիգություններ, գյուղի ակտիվ
աշխատողների սպանություններ): Գյուղատնտեսու-
թյան կոլեկտիվացման հաջողությունները խլում են
կուլակից գյուղի չքավոր-միջակ մասսաների շահա-
գործման վերջին հեղաշարը, և այդ պատճառով վո-
չափ ավելի թուուն թափով է ծավալվում գյուղի սո-
ցիալիստական վերակառուցումը, այնչափ ավելի ակ-
տիվ է կուլակը դուրս գալիս խորհրդային իշխանու-
թյան ու կոլտոգաբժման դեմ:

Առանց կուլակի դիմադրության ճնշման, անհնար
և հետագա առաջխաղացումը կոլեկտիվացման ճանա-
պարհով: Կուլակը կոլխաղյին շարժման չարածիտ վը-
նասարարն է. նա ոգտադործում է բոլոր միջոցները,
մարպետի սողունի կոլտոգը, նա հաճախ ձեմանում է
մինչև անգամ կոլտոգի կողմնակից, վոլպեսդի կոլտոգ
մտնելով, քայքայի այն ներսից:

Ներկայումս, յերբ սովխոգների ու կոլտոգների
հուժկու ծավալումը հնարավորություն է տալիս մեզ
կուլակային տնտեսություններից ստացած հացի ապ-
կուլակային արտադրությունը փոխարինել կոլտոգա-
յին ու սովխոգային սեկտորի արտադրությամբ, կու-
սակցությունն ու խորհրդային իշխանությունը՝ կու-
լակային տարրերին վանելու և սահմանափակելու քա-
ղաքականությունից անցան կուլակությունը վարպես

դասակարգ վերացնելու քաղաքականութեան: Կուսակցութեան այդ հիմնական լողունը դժուար էր դորձնական լուծման մեջ պետք է կապվի ռալոնների ու մարդերի համատարած կոլեկտիվացման հետ: Միայն համատարած կոլեկտիվացման պայմանով ու միայն նրա հիման վերա պետք է տարվի կապիտալիստական այդ վերջին դասակարգի վերացումը դժուարում:

6. ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ԲԱՆԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քաղաքիական պատերազմը վերջանալուց հետո ևս իմպերիալիստները չեն դադարեցնում պայքարը ԽՍՀՄ դեմ, խորհրդային տերիտորիան ուղարկելով հակահեղափոխական բանդաներ, իրենց հակահեղափոխություններում ծառայության մեջ պահելով մեծ քանակությամբ սպիտակ դավադրիականներ, դրամով ոգնելով զանազան սպիտակ դավադրիական կադմակերպություններին արտասահմանում, և հակահեղափոխական, վնասարական կադմակերպություններին խորհրդային Միության ներսում: Պետքադվարչության կողմից հայտարարած հակահեղափոխական «աշխատավորական դժուարացիական» կուսակցության և «արդյունարերական» կուսակցության աշխատանքները վկայում են, Վոր միջադպիսին իմպերիալիզմն ընդհուպ մոտեցել է հակախորհրդային ինտերվենցիայի սկզբին: Այդ կուսակցությունների մի շարք վնասարարական ու լրատեսական կադմակերպությունների հայտարարած աշխատանքները վկայում են նույնպես Վոր մեր յերկրում կապիտալիզմի վերականգնման համար մղվող պայքարում միացել են յերկրի ներսում յերգած ռեակցիոն ուժերի բոլոր մնացորդները, Վորոնք պատրաստ են հանուն անցյալին վերադառնալու համաձայնել պատերազմի, յերկրի քայքայման, սովի, յերկրի մի մասն ոտա-

րկրկրյա պետությունների լիակատար իշխանությունը հանձնելու հետ:

Ձախճախյաժ են այդ յերկու կուսակցությունների ու բաղմաթիվ վնասարարական ու լրատեսական կադմակերպությունների՝ սոցիալիստական յինարարություն վիժեցման հույսերը, յնոր՝ Վի կուսակցության յենիքյան դիսավոր ճիշտ գծի, մի գիծ, Վոր դանում է բանվոր դասակարգի ու աշխատավոր յայն մասաների ոմանդակությունը: Այդ յերկու հակահեղափոխական կուսակցությունների հայտարարված աշխատանքն աժնայն ակնհայտությամբ նորից յեշտում են դարդացման տվյալ ետադում աջ յեքման ամբողջ վտանգավորությունը, Վորովհետեւ աջերի կուրսն յնդունարացման տեմպերի դանդաղեցման նկատմամբ, դատնտեսությունում կուլակի նկայումամբ, հեշտացնում էր հակահեղափոխականների աշխատանքը: Այդ անդարդարձել է նույնպես կոմունիստական կուսակցության յարքերում առանձին իմբակների քաղաքական կայունություն վրա, Վորոնք յիրենց տատանումներով (աջ) յեղվում էյին կուսակցության դրլլավավոր ճիշտ գծից, այդպիսով յսկ արդելակ հանդիսանալով յերկրի սոցիալիստական դարդացմանը:

Իմպերիալիստներն ոգտադործում են սպիտակ-դավադրիական կադմակերպություններին յորհրդային արտասահմանյան ներկայացուցիչների սպանություն համար: Սպիտակ-դավադրիական կադմակերպություններն արտասահմանում կադմում են զանազան կեղծ փաստաթղթեր բարդացնելու համար յորհրդային յիշխանության փոխհարաբերությունները կապիտալիստական կառավարությունների պատվերով, Վորոնց այդ փաստաթղթերն անհրաժեշտ է հասարակական կարծիքը փոխելու համար: Միջադպիսին իմպերիալիզմի միջոցներով յյուսիսային Ձինաստանում՝ պահվող դեներալ Սիմյոնովի սպիտակ դավադրիական բանդա-

ներն առաջ չարմվեցին ԽՍՀՄ դեմ Չին-Արեւելեյան
յերկաթգծի միջադեպի ժամանակ։ Սպիտակ բանդիտ-
ները դաշնակցած չինական ղեներալներին ռազմամոլի-
ներին հետ կամենում եյին Չին-Արեւելեյան յերկաթգծի
միջադեպը վերածել յերկարատեւ պատերազմի, վոր-
պեսզի խորհրդային իշխանութեան դեմ մղվող պայքա-
րին ներդրուին ամենագլխավոր իմպերիալիստական
պետութեաններին։ Սպիտակ-գլխաւորական ուժերի
կենտրոններն արտասահմանում հանդիսանում են՝
Վարշավան, Բերլինը, Բեռլինը, Խարքինը, Վորսկո-
նոնը հատուկ հովանավորութեան են վայելում։
Պատերազմի դեպքում իմպերիալիստները կողտադու-
րեն սպիտակ-գլխաւորականներին ԽՍՀՄ դեմ զինված
պայքարի համար։ Ուղղա չինարարութեան տարինե-
րին լայն կազմակերպութեաններ ստեղծելու բոլոր
փորձերը պարտութեան մատնվեցին այն պատճառով,
վոր ԽՍՀՄ աշխատավորները թշնամական վերաբեր-
մունք են ցույց տալիս նրանց փորձերին և չնորհիմ
Պետքաղվարչութեան աշակուղջ աշխատանքի։

Ներկայումս իմպերիալիստների կողմից նոր ին-
տելիկենցիայի պատրաստութեան ձեւերը փոխվել են։

Դիվանագիտական առանձին խայթոցներէջ ու պրո-
յակացիաներից իմպերիալիզմն անցել է ԽՍՀՄ դեմ
հակահեղափոխական պատերազմի լայն պլաններին։

Չին-Արեւելեյան յերկաթգծի վրա սպիտակ չինա-
կան հարձակումը մտածված եր իմպերիալիստների
կողմից, վորպես ԽՍՀՄ դեմ իմպերիալիստական ու-
ժերի լայն ինտելիկենցիայի առջին ակտը։

Իմպերիալիզմը կամենում եր ԽՍՀՄ ներդրուել
չինական հակահեղափոխական ռազմամոլիների դեմ
յերկարատեւ պատերազմի, վորպեսզի հետո դուրս գա
Խորհրդային Միութեան դեմ «կարմիր իմպերիալի-
զմից» չինական ժողովրդին պաշտպանողի «չնորհալի»
դերում։

Այդ նուրբ մտածված պրովակացիան խորհրդային
իշխանութեանը վիժեցրեց հաստատուն և անկուն ճշգ-
րումով դեպի խաղաղութեանը, Հեռավոր-Արեւելեյան
Հատուկ Կարմրադրոշ բանակի վճռական դործողու-
թեաններով, վորն ստիպեց չինական ղեներալներին
զենքի ուժով հրաժարվել ԽՍՀՄ դեմ զինված պայքա-
րից, վերականգնել այն դրութեանը Չին-Արեւելեյան
յերկաթգծում, վոր դրութեանը սենք մինչև միջադե-
պը և համաձայնել հաշտութեան կնքելու հետ։

Իմպերիալիստները հանգիստ չեն թողնում Խոր-
հրդային Միութեանը նաև միջադեպից հետո։ Հեն-
վելով սոցիալ-Ֆաշիստների, տրոցկիստների ու կո-
մունիզմի աջ դավաճանների վրա, նրանք պրովետա-
րական դիկտատուրայի պետութեան դեմ զրպարտիչ
կատաղի կամպանիա յեն մղում, պատրաստելով ի-
րենց յերկրներ «հասարակական կարծիքը» ԽՍՀՄ
դեմ հարձակվելու համար։ Նրանք նպաստավորում
և կազմակերպում են ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտե-
սութեան հակահեղափոխական վնասարարութեանը,
նրանք դժվարացնում են Խորհրդային արտահանման
մուտքը դեպի արեւմտա-յեւրոպական ու ամերիկական
շուկաները, նրանք Ֆինանսական բոյկոտի յեն յեն-
թարկում ԽՍՀՄ առևտրական կազմակերպութեանները,
նրանք կազմակերպում են դավադրութեաններ ու մա-
հափորձեր Խորհրդային արտահանման ներկառ-
ցուցիչների դեմ, նրանք պատրաստում են կեղծ վառ-
տաթղթեր, Խորհրդային իշխանութեանը վարկաբե-
կելու համար, նրանք, վերջապես՝ բացահայտ կերպով
պատրաստում են իրենց ռազմական ուժերը պրովետա-
րական դիկտատուրայի յերկրի դեմ կռիւլու համար։

ԽՍՀՄ դեմ դալիք պատերազմում իմպերիալիստները հույս ունեն հենվելու կուլակուլթյան վրա, վորը շահագրգռված է մեր յերկրում կապիտալիզմը վերականգնելու մեջ: Կուլակուլթյան վորդես դասակարգի, վերացումը համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա խլում է իմպերիալիստների ալդ վերջին հենարանը: Ալդ պատճառով արեմտա-յեվրոպական քուրթուաղիան ու նրա սոցիալ-Ֆաշիստական սոցիալիստները կատալի չարությամբ բնդունեցին կուլակուլթյանը, վորպես դասակարգի, համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա վերացումը:

Հատուտուն խաղաղ քաղաքականությամբ, կարմիր բանակի մարտական կուրովի ամրացումով, յերկրի պաշտպանության պատրաստության բարձրագուժով Խորհրդային Միությունը պատուխանութ է իմպերիալիստների պատերազմի պատրաստությանը:

ԶՈՐՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ

Վ. ԶԿ—ՈԳՊՈՒ

«Աւանց ալդպիսի հիմնարկության աշխատավորների իշխանությունը գոյություն ունենալ չի կարող, քանի դեռ աշխարհում գոյություն ունեն այնպիսի շահագործողներ, վորոնք չեն կամենում սկսվառակի վրա մատուցել բանվորներին ու գյուղացիներին կալվածատերերի իրենց իրավունքները, կապիտալիստներին իրենց իրավունքները» (Լենին):

«ԳՊՈւն պետք է հեղափոխությանը, ԳՊՈւն կալրի մեզնում ի սարսափ պրոլետարիատի թշնամիներին» (Ստալին):

Վ. ԶԿ. ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ԶԵՆՔՆ Ե.

Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ դասաւարդային թշնամին կռիվ էր մղում Խորհրդային իշխանության դեմ վոր միայն բաղմաթիվ ճակատներում: 917 թվի հոկտեմբերին պարտված կալվածատերերն ու գործարանատերերը Խորհրդային իշխանության գոյության առաջին խկ որերից կատալի պալքար կադակերպեցին և՛ թիկունքում, և՛ յերկրի ներսում: Ալդ պալքարում կալվածատերերի ու գործարանատերերի ողմն էլին մանր քուրթուական համաձայնողական կուլեկտիվյունները, — սոցիալ-հեղափոխականները, մեն-ևիկները և այլն: Տալալված բայց այն ժամանակ դեռ երջնականապես չխախտված, շահագործողներին յանդամ ազնում էր ինտելիգենցիայի գալի մասը (հին և ժիմի չինովնիկները, ճարտարապետները և այլ մաս-

նապեղները) : վերջապես՝ դասակարգային թշնամու ձեռքում ուժեղ գործիք եր յեկեղեցին ու նրա սպասարկուհիները, վորոնք վոչ միայն «անիծում եյին» խորհրդային իշխանությանը յեկեղեցու ամբիոնից, այլ հաճախ կոչում եյին զենքը ձեռքներին : Հին աշխարհի այլ բոլոր ուժերն առատ նյութական ողնություն եյին ստանում ոտարերկրյա (անգլիական, ֆրանսիական) կապիտալիստներից, վորոնք ռուսական սպիտակ դավադրականներին զբաժանկան խոշոր դումարներ եյին տալիս խորհրդային իշխանությունը ներսից պայթեցնելու համար դավադրություններ ու ապստամբություններ կազմակերպելու նպատակով : Խոշոր ուժ եր մեր թշնամիների ձեռքում նաև ցարական բանակի սպայությունը, վոր մանավանդ խորհրդային իշխանության գոյության առաջին շրջանում իր ճնշող մասնաշաղկապով ակտիվ ողնում եր հեղափոխության թշնամիներին : Սպաների մի մասը, կոչված լինելով Կարմիր բանակի շարքերը, զբաղվում եր դավաճանությամբ, վորից ճակատներում կոտորած եյին մասնավոր կարմիր բանակային ամբողջ զորամասեր :

Հեղափոխության թշնամիների այլ ամբողջ զորամասն եր նյությունն ուղղված եր նրան, վորպեսզի միացյալ ուժերով, սպիտակ դավադրական բանակների, կուլակային ջոկատների ու բանդաների հետ միասին տապալեն խորհրդային իշխանությունը և վերականգնեն հին, նախահեղափոխական կարգերը :

Դրությունը յերկրի ներսում չափազանց լարված եր : Խորհրդային իշխանությանը կորուստ եր սպառնում : Սպիտակ-դավադրական և ոտարերկրյա բանակներ յերկաթե ողակը շրջապատել եր յերիտասարդ խորհրդային յերկիրը չորս կողմից, դասակարգային թշնամու կատաղի պայքար յերկրի ներսում, սով, քաղաքային ահա թե ինչպիսի պարագայում եր գտնվում խորհրդային հանրապետությունը 1917 թվի վերջում, 1918, 1919, 1920 և 1921 թվի սկզբում :

Ներքին թշնամու դիմադրությունը կոտրելու, ներ-

սին ջախջախելու և այլալիսով իսկ ապահովելու համար թշնական հաղթանակը շահագործողների զեմ Կարմիր բանակի հետ միասին հարկավոր եր հեղափոխական մի կարմին, վորը վճռականապես հասեր դասակարգային թշնամու բոլոր փորձերը՝ յերկրի ներսում հակահեղափոխական քայքայիչ աշխատանք տանելու վերաբերյալ : Այլալիսի մարտական, հեղափոխական մարմին, լոգիստիկական դիկտատուրայի սուր և ջախջախիչ զանգիստացավ Համառուսական Արտակարգ Հանձնաժողովը—ՎՉԿ-ն, վորը կազմակերպվեց Վ. Ի. Լենինի խնամակալությամբ 1917 թվի դեկտեմբերին : ՎՉԿ-ն անդժված եր ու գործում եր մեր կուսակցության անխնայական ղեկավարությամբ : Կուսակցությունը ուժերը, լուծ աշխատելու ուղարկեց իր լավագույն ուժերը, այլ մարմնի գլուխը դրեց ամենանյութիված, անհող-տղե բայլեփիկ-Լենինցուն՝ Ֆելիքս Երմոևովիչ Նեփոսկուն, վորն անմիջապես կազմակերպեց ՎՉԿ և անմիջապես ղեկավարում եր պրոլետարական դիկտատուրայի այլ մարմինը մինչև իր մահը (1926 թվի մայիս) : ՎՉԿ հեղափոխության բողոքաբեկ թշնամիների լեմ մղած իր ծանր պայքարում հենվում եր աշխատա- լոր մասսաների ամենալայն խավերի ողնության և ա- կացության վրա : Կուսակցության փորձառու և հաս- տատուն ղեկավարությամբ, աշխատավորների աջակ- ցությամբ, ՎՉԿ-ն շեշտակի ու անվերջ հարվածներ տր հասցնում հեղափոխության թշնամիներին և քաղա- քացիական պատերազմի ներքին ճակատում Կարմիր բանակի հետ կողք կողքի մղած իր պայքարում ապա- հովեց խորհրդային իշխանության հաղթանակը հակա- հեղափոխական բոլոր ուժերի դեմ :

ՎՉԿ-ն ՔՍՂԱՔՍՅԵԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Ձգտելով վերադարձնել 1917 թվի հոկտեմբերին կորցրած իրենց իշխանությունը, հեղափոխության թշնամիները դիմում եյին բազմատեսակ միջոցների ու յեղանակների, ճարպկորեն ոգտադործում եյին այն բոլոր դժվարությունները, վոր հանդիպում եր խոր-

հրդային իշխանութիւնը քաղաքացիական պատերազմի, ամերաժուժիան ու սովի դարադաշու: Պայքար տնտիճանաբար սրվում էր ու բորդանում, դատակազմային թշնամու ուժերն ու դիմադրութիւնն անընդհատ աճում էին կովի մեթողներն ու ձեւերն ընդնում էին, խորհրդային իշխանութիւնն համար ամբողջ ու վտանգավոր բնույթ:

Պայքարն սկսվեց նրանից, վոր աշխատավորն թշնամիները կազմակերպեցին չինովնիկութիւն մասնազետների գործանկնգութիւն (սաբոտաժ): չինովնիկներն ու մասնազետները (բուրժուազիայի կողմէնակիցները, բարձր բանկային ծառայողները և աշխատանալով առաջուց մի քանի ամսվա ոռճիկն իր նախկին տերերից-կապիտալիստներից, հրաժարվել էին աշխատել Խորհրդային իշխանութիւն համար հրահանգներում ու ձեռնարկութիւններում: Չինովնիկներն աշխատանքից այդ հրաժարվելը բուրժուազի հետորեն ոգտագործում էր խորհրդային իշխանութիւնը: ՎՉԿ-ի ջանքերի շնորհիվ գործանենգութիւն կտորից և այդպիսով իսկ ապահովվեց նորմալ աշխատանքը խորհրդային իշխանութիւն մարմիններում:

Կենսամթերքների սուր պակասը, վոր սկսվել դեռ ցարիզմի ու ժամանակավոր կառավարութիւն որոշ հիմք ծառայեց սպեկուլյացիայի լայն տարածման հեղափոխութիւն թշնամիները ճարպկորեն ոգտագործում էին սպեկուլյացիան, խրախուսում էին աշխատանքի դժգոհութիւնն առաջացնեն Խորհրդային իշխանութիւնն դեմ աշխատավոր լայն խավերի կողմէն: ՎՉԿ-ն հակայական ջանքեր գործ դրեց սպեկուլյացիայի դեմ պայքարելու համար քաղաքացիական պատերազմի ամբողջ ընթացքում, թույլ չտալով, վորպես թշնամիներն ոգտագործեն պարենավորման դժվարութիւնները Խորհրդային իշխանութիւնն քայքայում համար:

1914-1917 թվականների պատերազմի ընթացքում, մասնաւանդ խոշոր քաղաքներում, կուտակվել էին բազմաթիվ արտադրական աշխատանքի կ

րկած, անտան մարդիկ, վորոնք քայքայում էին իրենց ընտանիքները (թաւան, հարձակումներ, ամաղակութիւն): Հեղափոխութիւնն առաջին տերիներում բանտիկվել մասնաւանդ քաղաքներում իրենից լուրջ վրէժիկ էր ներկայացնում: բանդիտական արշավանքներն իշխանները քայքայում էին կյանքը քաղաքներում, ներխուժ չէին տալիս բնկաչութիւնը, խախտում էին քաղաքի նորմալ կյանքը: Հեղափոխութիւնն թշնամիներ-ճարպկորեն ոգտագործում էին բանդիտիզմն անց նպատակներն համար, վործում էին քաղաքատնալորում տալ բանդիտիզմին: բանդիտները ճախ գործում էին անարխիստների դրոշի տակ («Մեկ արդիա») այսինքն՝ Խորհրդային իշխանութիւնն «իսկական» թշնամիների անվան տակ: Բանդիտիզմի դեմ լիցնեբը բարձր բանկային ծառայողները և այլն) նա պայքարը ՎՉԿ-ի հակահեղափոխութիւնն դեմ կովի պատմութիւն կարեւորագույն եջերից մեկն է:

Պայքարը սաբոտաժի, սպեկուլյացիայի, բանդիտի դեմ, մասնաւանդ Խորհրդային իշխանութիւնն առաջին ամիսներում, բոնեկ և ՎՉԿ-ի աշխատանքի մեծամասնութիւնը: Սակայն դրանով գործեր վերջանում: Հեղհետե, յերբ ուժեղանում էր քաղաքական պատերազմը, աճում էին ներքին հաղափոխական ուժերի կազմակերպւածութիւնը, ու համառութիւնը: 1918 թ. դարնանը Մոսկվայում, Լենինգրադում (այն ժամանակ Պետրոգրադում) կազմաթիվ այլ քաղաքներում սկսեցին կազմակերպւած քաղաքաթիվ ընդհատակյա կազմակերպութիւններ: հակահեղափոխական կազմակերպութիւնների դեմ արութիւնը դավադիրների անմիջական մասնակցութիւնը, յերկրում բարձրացան սպիտակ զվարդիան զինված ապստամբութիւններ (ձախ սեւրական տամբութիւնը Մոսկվայում, Յարոսլավլում, Կրոնշտեդտի ապստամբութիւնը և այլն) և կուլակային տամբութիւնը դյուշերում: Մոսկվայում կազմաւորված էր նույնպէս «դեպարտանների դավադրութիւն»

րական դիվանատուրայի ամենատուր, հուլիսի դեմքն է։ Այն պայքարը, վոր մղում եր ՎՁԿ-ն, դասակարգային պայքար եր։ Հաղթած բանվոր դասակարգը՝ դաշնակցած դյուղացիական հիմնական մասսաների հետ, կոտորեց կալվածատերերի ու դործարանատերերի և նրանց ազենտներին դիմադրությունը, վորոնք ձգտում էին վերադարձնել իրենց սեփականութիւնը և վերականգնել հին նախահեղափոխական կարգերը։

Վ. Ի. Լենինն իր յեւլյութներէի մեկում (Խորհուրդների համառուական Գ-րդ համադումարում) ամփոփելով հեղափոխութեան թշնամիներին դեմ Խորհրդային իշխանութեան մղած պայքարի արդյունքները, ամէն չափազանց դրական գնահատական ՎՁԿ-ի գործունեութեանը, վորպէս պրոլետարական դիկտատուրայի մարտական մարմնի։

3. ՄԻԱՅՅԱԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ (ՈԳՊՈՒ)

Քաղաքացիական պատերազմի վերջում (1920 թ. վերջն ու 1921 թ. սկիզբը) հիմնականում ավարտված եր պայքարը ներքին ճակատում։ Խորհրդային իշխանութիւնն անցավ տնտեսական շինարարութեան նոր տնտեսական քաղաքականութեան հիմա վրա։ Թշնամիներն արդեն ջախջախված էին։ Խորհրդային իշխանութիւնը տապալելու անմիջական վտանգն արդեն անցել եր, և դրա հետեւանքով վերացել եր այնպիսի մի մարմնի անհրաժեշտութիւնը, վորն ուժոված եր արտակարգ լիազորութիւններով։ 1921 թ. Խորհուրդների Գ-րդ համադումարում Վ. Ի. Լենինը հանդես յեկավ ՎՁԿ-ն վերակազմակերպելու առաջարկով։ 1922 թ. կառավարութիւնը վորոշում հանեց, վերացնելու ՎՁԿ-ն, իսկ նոր պայմաններում աշխատելու համար ստեղծել Միացյալ Պետական Քաղաքական Վարչութիւն (ՈԳՊՈՒ)։ Հակահեղափոխական ուժերի ջախջախումը չաղատեց Խորհրդային իշխանութիւնն ուտարերկրյա և ռուսական բուրժուազիայի կողմից սոցիալիստական շինարարութեանը վնասելու գործերը։

Հեղափոխութեան թշնամիներին դեմ մղվող պայքարը չդադարեց, այլ ընդունեց միայն նոր ձևեր, ընթացում նոր պարագայում։ Պետքովարչութիւնը, վորպէս պրոլետարական դիկտատուրայի մարմին, իր աշխատանքը վարում և ՎՁԿ-ի լավագույն տրադիցիաների հիման վրա, — անձնուրացութիւն, նվիրվածութիւն պրոլետարական հեղափոխութեան գործին, թշնամուն արագ շոշափելու և անխնա հարվածելու հմտութիւն։ Կառավարութեան վորոշումով Պետքովարչութեան վրա դրված է. — ՈՍՀՄ սահմանների պահպանումը, հեղափոխական կարգի ապահովումը յերկրի ներսում, պայքարը քաղաքական և տնտեսական հակահեղափոխութեան, չախնածի և բանդիտիզմի դեմ։ «Խաղաղ» շինարարութեան շրջանում, դասակարգային թշնամիների հակահեղափոխական ամենավառ գործունեութիւնը արտահայտվեց վնասարարութեան մեջ։ 1921 թվից մինչև այժմ Պետքովարչութիւնը հայտաբերել է մեծ թվով վնասարարական դործեր մեր ժողովրդական տնտեսութեան զանազան բնագավառներում («Ճախտի գործը», վնասարարութիւնը ռազմական արջյունաբերութիւնում, տրանսպորտում, դյուղատնտեսութիւնում և այլն)։

Վնասարարութիւնը դասակարգային պայքարի ամենավառ արտահայտութիւնն և սոցիալիստական շինարարութեան պայմաններում։ Վնասարարութեան միւլմիջոցով դասակարգային թշնամին ձգտում է արգելակ հանդիսանալ սոցիալիստական շինարարութեանը, կասեցնել սոցիալիստական հարձակումն ամբողջ ճակատով։ Վնասարարներն արդյունաբերութեան մեջ մենակ չեն. նրանք գործում են ոտարերկրյա կապիտալի հետ միասին, վորի առելութիւնը դեպի ՈՍՀՄ-ն ամփոփում և պիւլի յե սրվում մեր աճման և ամբողջման հետ միասին։

Վնասարարները մեր շինարարութեան քաղաքական միջոցով աշխատում են թուլացնել մեր յերկրի նպատակաւորութիւնը և աղբյուրով իսկ ոգնել ուտարերկրյա կապիտալին ՈՍՀՄ դեմ մղած նրա պայքարում։

Սոցիալիզմի հարձակումն ամբողջ ճակատով, հաստատարած կոլեկտիվացումը և կուլակոլեթյան վերադաս դասակարգի վերացումը՝ համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա, առկա չէ սրում մեր յերկրի ներսում կառուցարարական տարրերի հակահեղափոխական ազդեցությունը: Առանձնապես դաժան պայքար է մղում կուլակոլեթ: Հուժկու թափով ծավալվող կոլտոգային շինարարության դեմ մղած իր պայքարում կուլակոլեթյունը դիմում է ամենաբազմազան միջոցների: Կոլտոլեթի խորհրդային իշխանությունը հարված հասցնելու յուրաքանչյուր հնարավորությունից: Կուլակոլեթյան հասակահեղափոխական ակտիվության ամենամիտ արտահայտությունը համադիսանում են տերրորիստական ակտերը կոլտոգնիկների և գյուղի խորհրդային աշխատողների դեմ, միասարարությունը (հրճություններ, կենդանի ու մեռյալ ինվենտարի փչացում և այլն), դիմում յեյուլեթներ կազմակերպելու փորձերը: Կուլակոլեթյունը և իր յետևից տանելու գյուղի տատանվող խավերին, դիմելով, յեկեղեցականների ու սեկտանտներին և այլ մուլեթ ուժերի ոգնություն: Կուլակի դիմադրությունը կոտրված է, սակայն «կուլակոլեթ տակավին վերջնականապես ջախջախված չէ և կատարի դիմադրությունը ցույց կտա կոլեկտիվացման առջին դարձմանը» (Համկոմկուսի (բ) 16-րդ համագումարի բանաձևից):

Բայց միայն կուլակոլեթյունը չէ, վոր ակտիվություն է ցույց տալիս, աշխուժանում է և վնասարների հակահեղափոխական գործնություններն արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության մեջ, յեկեղեցականների, հակախորհրդային կուլակոլեթյունների մնացորդների, հակահեղափոխական ինտելիգենցիայի գործունեությունը:

Պետքադվարչությունը, վորպես պրոլետարական դիկտատուրայի մարմին, պաշտպան է կանգնում մեր յերկրի սոցիալիստական շինարարությունը, հատում է ամենական շինարարությունը վնասելու թշնամիները բոլոր փորձերը, կոտրում է հակահեղափոխական ուժ

ները՝ հաղթանակող սոց. շինարարությունը ցույց տալիս դիմադրությունը: Պետքադվարչության ուժը նրանում է, վոր նա իր աշխատանքում հենվում է ամբողջ բանվոր դասակարգի և գյուղացիության հիմնական մասի համակրությունից և ոգնությունից: Քիչ չեն պրոլետարական դիկտատուրայի թշնամիների ամենաժանր հանցագործությունները, վոր հայտարարել է Պետքադվարչությունը շնորհիվ աշխատավորության աջակցության: Սահմանափակում ու յոյնների գյուղացիության աշխատավոր յայն մասաներն ոգնում են Պետքադվարչությանը սահմանների պահպանման, յրտեսներին ու մարտանենդներին (կոտարարանտիստների) բռնելու գործում: Պետքադվարչությունը համարում է իր կադրերը բանվոր դասակարգի յարքերից: Պետքադվարչությունն աշխատավորների սիրելի զափակն է: Չեկիստի, Պետքադվարչության աշխատողի կոչումը պատվավոր կոչում է: Շախտիի գործի, արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության յանազան յյուղերում գործած միակարության հայտարարման առթիվ ԽՍՀՄ և ամբողջ աշխարհի աշխատավորության միլիոնավոր մասաները վրդշում են Պետքադվարչությանը, վորպես սոցիալիստական շինարարության տեղուն պաշտպանի, պահանջելով Պետքադվարչությունը պարզեփատել յնկ. ինկնել: անվան յբանյանով:

Մեր թշնամիները-կուլակներն ու նեպմանները, արտասահմանյան յմպերիալիստները, -առանձնապես ստում են Պետքադվարչությունը, նրանք աշխատում են ամեն կերպ վարկաբեկել նրան: Յուրաքանչյուրին հասկանալի չէ դասակարգային թշնամիների սուտը: Պետքադվարչությունը վատահեղի դեռ է, պրոլետարական դիկտատուրայի ձեռքում: Յուրաքանչյուր կարմիր բարոնակոլեթյուն պետք է ամեն տեսակ ոգնություն ցույց տա Պետքադվարչությանը աշխատանքին, աջակցելով նրան որդյաբերելու պրոլետարական դիկտատուրայի թշնամիների հակահեղափոխական յայնամիտ, միասարարների և այլոց դեմ:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ

ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐ- ՎԵՆՑԻԱՆ

Իմպերիալիստները սպիտակ-գվարդիական բանակ-
ների կազմակերպիչներն ու նրանց ողնողներն են: Խորհ-
հրդային իշխանությունն իմպերիալիստական շրջափա-
կումն ու կուլակային ապստամբությունների կազմա-
կերպումը: Իմպերիալիստների դինամիկ ինտերվեն-
ցիան և կարմիր բանակի պայքարը ինտերվենցիոնիստ-
ների դեմ:

1. ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՍՊԻ- ՏԱԿ-ԳՎԱՐԴԻԱԿԱՆ ՈՒԹՅՈՒՆԸ .

Համաշխարհային իմպերիալիզմը չէր կարող հաշտ-
վել պրոլետարական հեղափոխության հաղթանակի հետ
Ռուսաստանում: Իմպերիալիստները կազմակերպեցին
ինտերվենցիա խորհրդային յերկրի դեմ, նրանք ակտի-
վորեն ողնում էին գեներով, փողով, զինասարքով, հրա-
հանգիչներով ուսական սպիտակ-գվարդիականու-
թյանը և սպիտակ-պանական Լեհաստանին: Նրանք
առ հաճախ կազմակերպում էին սպիտակ-գվարդիա-
կանություններ, փորձում էին վաճառել, խորտակել
պրոլետարական դիկտատուրան ԽՍՀՄ-ում հենց նը-
րանց սպիտակ-գվարդիականների ձեռքով: Մինչև
գերմանական հեղափոխությունը (նոյեմբերին, 1918
թ.) Արևմուտքում սպիտակ-գվարդիական ուժերը
լիմափորվում էին գերմանական իմպերիալիզմի չոր-

ջը: Գերմանական իմպերիալիզմի գործերով դրավված
էին Բեյրուտիան, Ուկրաինան: Գերմանական իմպե-
րիալիզմի ողնությունը խեղդեցին բանվորական հեղա-
փոխությունները Ֆինլանդիայում, Եստոնիայում,
Լատվիայում, և Լիտվայում: Գերմանական սվինների
պաշտպանությունն իսկ Ուկրաինայում կազմակերպվեց
բուրժուա-կապիտալիստական կառավարություն Գես-
ման Սկորոպակովի գլխավորությամբ: Գերմանական
պատժիչ ջոկատների պաշտպանությունը չնորհիվ ուկ-
րաինական կապիտալիստները յետ խեցին իրենց հաղ-
թը:

Այդ նույն ժամանակ Անգլիայի և Ֆրանսիայի իմ-
պերիալիստները կազմակերպեցին չեխո-սլովական և
մի շարք ուրիշ ապստամբություններ (Յարոսլավյան):
Այդ հակահեղափոխական պայքարը կազմակերպում և-
յին Անգլիայի և Ֆրանսիայի մեր յերկրում մնացած դի-
վանագիտական ներկայացուցիչները: Գերմանական հե-
ղափոխությունից հետո, սպիտակ-գվարդիականների
դեկավարությունը, Խորհրդային իշխանության դեմ
պայքարում, իրենց ձեռքն առան, գլխավորապես, Անգ-
լիայի, Ֆրանսիայի, Ամերիկայի իմպերիալիստները:
Ֆրանսիան և Անգլիան ողնում էին սպիտակ-գվարդի-
ականներին փողով, գեներով և զինասարքով: Միայն
չնորհիվ նրան, վոր Անգլիան ողնեց ու ամեն ինչով
հայթայթեց Յուգոսլաիին՝ փողով, հրացաններով,
տանկերով, սավանահներով և ողնեց նրա բանակին
իր նախորդի դով ծովի վրա, միայն չնորհիվ դրան
Յուգոսլաիին բանակը կարողացավ հարձակվել Լենին-
գրադի վրա: Հակայական գումարներ են ծախել իմ-
պերիալիստական պետությունները Կուլակի, Դենեկի-
նի, Վրանդելի և մյուս սպիտակ-գվարդիականների
բանակներին պահպանություն համար: Միայն Կուլակի
բանակի պահպանության համար Անգլիան մեկ միլի-
արդ ուղարկեց ավելի յե ծախել: Ամեն տեղ, բացի
նյութական ողնությունից, իմպերիալիստները ուղար-

տամբությունները միջոցով: Իրենց ազնիւները միջոցով (որինեակ՝ հյուպատոս Լուկարտի, ետեր Սափինկովի և ուրիշների), նրանք պայթյուններ ու մահափորձեր էլին կազմակերպում հեղափոխութեան առաջնորդների վրա և կազմակերպում էլին կուլակա-սպառնական (ոֆիցերական) խռովություններ: Նրանց փողով կազմակերպեց Յարոսլավ քաղաքի խռովությունները և մի շարք այլ տեղերի խռովությունները: Իմպերիալիստները ոգնում ու փող էլին տալիս զանազան ընդհատակյա սպիտակ-գվարդիական կազմակերպութեաններին («Վերածննդի միութեան», Ազգային կենտրոն» և այլն): Անգլիայի և Ֆրանսիայի ղեկավարութեամբ ու նրանց փողերով աշխատում էլին բանդիտները՝ Պետլուբան, Տյուտուշիկը, Բալախովիչը և տասնյակ ուրիշները: Անգլիան աջակցում էր և բաժանորդ շարժմանը: Արեւմտա-յեւրոպական իմպերիալիստները ոգնութեան էլին ցույց տալիս և ցույց են տալիս վրացական մենշևիկներին, դաշնակների և մուսաւաթականներին առաջնորդներին՝ Անդրկովկասում Խորհրդային իշխանութեանը տապալելու համար:

3. ԶԻՆՎԱԾ ԻՆՏԵՐՎԵՆՑԻԱ

Բացի չըջափակումից և յերկրի ներսում դավադրութեաններ կազմակերպելուց, իմպերիալիստները Խորհրդային հանրապետութեան դեմ էլին դրդում արեւմտյան հարեւաններին: Խորհրդային-Լեհական պատերազմի սկզբից Ֆրանսիայի և Անգլիայի դրդմամբ, պատերազմ, վորը հսկայական թվով միջոցներ կլանեց և մարդկային կյանքեր կործանեց և էլ ավելի քայքայեց Խորհրդային յերկրի տնտեսութեանը: Բացի Լեհաստանին, Եստոնիային, Լատվիային, Ֆինլանդիային մեր դեմ դրդուելուց, իմպերիալիստական պետութեանները (Անգլիան, Ֆրանսիան, Ամերիկան, Յապոնիան և մյուսները) ափ իջեցրին իրենց սեփական

զորքերը և դրամեցին կովկասը, Հեռավոր Արեւելքը, Ռուսաստան, Նիկիտայի, Խերսոնը, Արեւելիկը և ուրիշ քաղաքներ: Այդ բոլոր քաղաքներում նրանք վոչ միայն կազմակերպում էլին ռազմական բաղաներ ըսպիտակ՝ գվարդիական բանակներին ոգնելու համար, այլև մարտական դործողութեաններ էլին վարում կարմիր բանակի դեմ: Իմպերիալիստները իրենց դրամով և ռազմաօդային խտրոններն պատմում էլին բանվորներին ու գյուղացիներին, թալանում էլին նրանց, սպանում էլին կոմունիստներին, քայքայում էլին տնտեսութեանը, իշխանութեան գլուխ էլին կանգնեցնում սև՝ հարյուրակայիններին, կալվածատերերին ու կապիտալիստներին: Այդպես, անգլիացիները սպանեցին Բազլի 26 կոմիտարներին: Վայրենի դադանութեաններ կատարեցին Ֆրանսիացիները Ռուսաստանում, անգլիացիները ու ամերիկացիները՝ Հյուսիսում, Յապոնացիները՝ Հեռավոր Արեւելքում: Իմպերիալիստների ինտերվենցիային ամեն կերպ աջակցում էլին մենշևիկներն ու եսերները: Ուկրայնական եսերները Ուկրայնա կանչեցին դերմանական իմպերիալիստներին: Վրացական մենշևիկները կանչեցին անգլիացիներին: Արեւմտեւելիկում անգլիական տիրապետութեան ժամանակ մինիստր էր «սոցիալիստ» Չայկովսկին:

Կարմիր զորամասերի հերոսական պայքարը և արեւմտա-յեւրոպական պրոլետարիատի կողմից Խորհրդային Միութեանը ցույց տված ոգնութեանը, այդ պրոլետարիատի պահանջը՝ «վերջ տալ չըջափակմանը և յետ տանել ռաբրերկոյա զորքերին խորհրդային յերկրից, — ահա այդ բոլորը, հնարավորութեան տվին վերացնելու ինտերվենցիան և չըջափակումը: Դադաքացիական պատերազմից հետո, իմպերիալիստները իրենց խնամքի տակ առան սպիտակ-գվարդիական բանդաներին, ոգնելով նրանց նյութապես, վորպեսզի հնարավոր դեպքում նորից նրանց բռն Խորհրդային Միութեան դեմ կռիւլու համար:

Խորհրդային իշխանության համար թանկ նստեց քաղաքացիական պատերազմը. այդ պատերազմն ըսկալեց բուրժուազիայի և կալվածատերերի կողմից, ստորերկրյա իմպերիալիստների բազմակողմանի աջակցութեան շնորհիվ: Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ միայն յերկաթուղային տրանսպորտը քայքայված ավերված էր 3 միլիարդ ոււրլուց ավելի գումարով: Զարգված ու կոտորված էյին հազարավոր շոգեշարժեր ու տանյակ հազարավոր վազոններ: Քանցված էյին մետաղե յերկաթուղային կաթուղիներ 3-351 հատ: Միայն Վոլգա գետի վրա սպիտակ-գվարդիականները 160 շոգեշարժ են ջուրը թափել: Իսկ յեթե հաշվելու լինենք ավերված ելեկտրոնների, պարենափորման պահեստների, տարած ու մորթոտած անասունների թիվը, կտրտած ու ալրած անտառների թիվը, մեր յերկրի պաշար Կոլչակի գողացած վոսկին, քանդված քաղաքների, գործարանների, ֆաբրիկների թիվը, յեթե հաշվելու լինենք քաղաքացիական պատերազմի ու ինտերվենցիայի ժամանակ հաշմանդամներին ու խեղամդամներին տրված կենսաթոշակի գումարները, այն ժամանակ կպարզվի, վոր փնասներ է յեղել $7\frac{1}{2}$ միլիարդ ոււրլուց ավելի: Այս հաշիվը Խորհրդային կառավարությունը ներկայացրել է և ներկայացնում է ոտարերկրյա կապիտալիստներին:

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՑՈՒՅՑ ՏՎԱԾ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

1. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ՑՈՒՅՑ ՏՎԱԾ ՈԳՆՈՒԹՅԱՆ ՀՍԿԱՅԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ

Միջազգային պրոլետարիատը մասնակցում էր Ռուսաստանի բանվորների ու աշխատավոր էյալացիների պրոլետարական դեկտատուրայի համար մղած հերոսական պայքարում: Խորհրդային յերկիրը քաղաքացիական պատերազմում անմիջական ձևով զղում էր անգլիական, ֆրանսիական, գերմանական և այլ բանվորների ոչնությունը՝ հակահեղափոխության և ինտերվենցիայի դեմ պայքարում:

Այդ փաստը հակալական նշանակություն ունեցավ քաղաքացիական պատերազմում հաղթություն տանելու համար: Ընկ. Լենինը այսպես է գնահատում այդ փաստը. «Պուք չառ լավ գիտեք, վոր այդ պետությունների հղորությունը (այսինքն՝ իմպերիալիստական պետությունների. իմք.) անհամեմատ ավելի յե մեր հղորությունից է՝ այժմ: Այդ ինչպես յեղավ, վոր նրանք խնդիր առաջադրեցին՝ հաղթել Խորհրդային իշխանությանը և հաղթեցին: Ինչպես Կարոդ էր լինել այդ: Մենք դրա համար վորոշակի պատասխան ունենք: Այդ կարող

ե լինել և աղբյուր յեղով նրա համար, վոր ամբողջ կապիտալիստական յերկրների պրոլետարիատը մեր կողմն եր»:

Միջադեպին պրոլետարիատի ցույց տված ոգնութեան բնույթը կարելի չէ վորոշել հետեյալ փաստերով:

Գերմանական և ավստրական «գեներալներին» իրենտ-լիտովսկում բանեցրած լկտի իմպերիալիստական լեզվին Ռերլին քաղաքի պրոլետարիատը պատասխանեց 1918 թ. հունվարին իր ապստամբութեամբ: Ավստրո-վենգերիայի պրոլետարիատը պատասխանեց իր քաղաքական մասսայական գործադուլներով:

1918 թ. հունվարի 15-ին խոշոր բանվորական ժողովները Վիեննայում քննարկում են խաղաղ բանակցութեան ճանապարհը: Հավաքվածները բանաձև են ընդունում խաղաղութեան մասին, վորտեղ ասվում է «բանվոր դատակարար պահանջում է կառավարութեան նից, վորպեսզի նա (կառավարութեան) հրաժարվի աննկատի զորքերի տեղակալ ձգտումից...»:

1918 թ. հունվարի 16-ին սկսվում են քաղաքական մասսայական գործադուլներ Վիեննայում: Բանվորական մասսաները խորապես վրդովված են Ռերստ-լիտովսկի գեներալների լկտիստիկական համար: Նարթումն սկսվում է ձեռնարկութեան ներքին և արտաքին տարածվում:

Հունվարի 18-ին գործադուլ է հայտարարում արդեն ներքին Ավստրիայի ամբողջ պրոլետարիատը:

Այդ բոլոր յեղութիւնները ճնշվեցին զորքերի ու վոստիկանութեան ոգնութեամբ, սոցիալ-դաւաճանների աջակցութեամբ:

2. ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ՅԵՎ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ ՈՐՆՈՒՄ ԵՆ ԽՍՀՄ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻՆ

Բայաւելիները դրամային Ողեստան: Ֆրանսիական բանակում նախատորմում ապստամբութեան ծագեց:

Տիրապետում 56-րդ հետեակ դունդը և 58-րդ դաւաճութեան գունդը հրաժարվեցին բայաւելիները դեմ դուրս դալ, վայր դրին, զենքերը և սկսեցին յեղաշրջանալ ուսաների հետ: Այդպիսի բան կատարվեց և Ներստում:

Հեղափոխական բռնկումներ սկսվեցին ռազմանավերի վրա: Մատրոսներն իրենց ձեռքն առան նավերի կառավարման գործը: «Պրոտե» զրահակիր նավի վրա յեղութեւ զեկավարում եր այն ժամանակ սոցիալիստ, իսկ այժմ Ֆրանսիական կոմ-կուսակցութեան անդամ Անդրե Մարտին: Ապրիլի 20-ին Ֆրանսիական զինվորները «ինտերնացիոնալ» յերգելով գնացին Սեւաստապոլ տոնելու իրենց յեղաշրջումը ուսաների հետ:

Այդպիսով Ֆրանսիայի պլանները խորտակվեցին: Կլեմանսոն հարկադրված յեղով յեա կանչել զորքերին և նախատորմին:

Միայն մի շաբաթվա ընթացքում, լեհերի ԽՍՀՄ հետ ունեցած պատերազմի ժամանակ տեղի ունեցան հետեյալ զեպքերը:

Հունվարի 27-ին: Մարբուրգում (Արեմտյան Գերմանիա) յերկաթուղայինները կանգնեցրին մի գնացք, վորի կազմում կային մի քանի վաղոններ լեհաստանի համար նշանակված, վորոնք բարձած եյին գնդացիներով և ռազմական սարքավորումով:

Հուլիսի 27-ին: Դանցիգում բանվորները գրավեցին լեհաստանի համար Դանցիգ յեկած մի նավ բարձած զինասարքով և ստիպեցին, վոր յեա գնա, այլ կերպ սպառնում եյին դադարեցնել աշխատանքը ամբողջ նաւահանգստում:

Հուլիսի 29-ին: Բերլինի բոլոր յերկաթուղայինների գործարանային կոմիտեները պարտավորեցրին բոլոր բանվորներին ստուգել տրանսպորտը:

Շպանդաուրում (Բերլինի մոտ) կանգնեցրին լեհաստանի համար նշանակված վագոնները, բարձած զենքով և պատմութեամբ:

Հունիսի 30-ին: Սաքսոնական դործարանային կոմիտեները վորոշեցին խիստ վերահսկողութեան յենթարկել տրանսպորտը. այդ պատճառով Սաքսոնական կառավարութեանը հաղորդում եր Բերլին, վոր ինքը հրաժարվում ե Սաքսոնիայի միջով զնացող տրանսպորտի անձեռնմխելութեան պահպանումից:

Հունիսի 31-ին: Լիկում (Արևելյան Պրուսիա) յերկաթուղայինները հրաժարվեցին տեղափոխել խաղաղական զինվորներին (վորոնք այնտեղ ազգերը լիզայի հանձնարարութեամբ «պահպանութեան» պարտականութեան ունեյին), վարենալով, վոր չլինի թե այդ զինվորներին ուղարկեն Լեհաստանին ողնելու: Տեղափոխութեանը չհաջողվեց:

Հունիսի 31-ին: Երֆուրդ (Միջին Գերմանիա) յեկալ մի տրանսպորտ, պահպանված Փրանսիական զինվորներով և լեհական մի վաղոն անգլիական ուղղման պահպանութեամբ: Բանվորական վերահսկիչ կոմիտեն դրավեց տրանսպորտը և պարավ վաղոնները պահեստի ճանապարհի վրա կանգնեցրեց:

Ռեյստոսի 4-ին: Բյուրտեմբուրդում (Հարավային Գերմանիա) Դայմլերյան մոտորային, դործարանների բանվորները յերեք հատ թնդանոթներով տարքավորված զրահապատներ միանդամայն անպետք դարձրին, վորոնք նշանակված եյին Լեհաստան ուղարկելու համար:

3. ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՅԵՎ ՄՅՈՒՍ ՅԵՐԿՐԵՆԵՐԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ ՈԳՆՈՒՄ ԵՆ ԽԱՅՄ-ԻՆ.

1920 թ. մայիսի 18-ին, Խորհրդային Ռուսաստանի կառավարութեանը մի կողով դիմում ե ամբողջ աշխարհի բանվորներին, վորի մեջ ապացուցում ե լեհական կառավարութեան պատասխանատվութեանը պատերազմի համար և միաժամանակ ցույց ե տալիս, վոր պատերազմ հրահրողներին պետք ե փնտռել Լոնդոնում

և փարկում: Կոչը դիմում եր ամբողջ աշխարհի պրոլետարիատին պայքարի դուրս գալ իմպերիալիստական դավադիրների դեմ:

Մայիս 21-ին յերլեյթ են ունենում անգլիական յերկաթուղայինները: Անգլիական յերկաթուղայինների ազգային Ֆեդերացիայի դործադիր կոմիտեն վորոշում ե առաջարկել Ֆեդերացիայի անդամներին հրաժարվել Լեհաստանի համար ուղղմամթերք տեղափոխելուց:

Մայիսի 22-ին, Կոմիտեն իր առաջին կոչն ե հրապարկում՝ «ձեռքերդ հեռու Ռուսաստանից», վորով դիմում ե կուսակցական բանվորներին և արհմիութեաններին առաջարկելով ազգային կոնֆերանս գումարել պատերազմի վտանգի դեմ պայքարի միջոցառումները քննարկելու համար:

Մայիսի 25-ին, Լոնդոնում, չուէշարթերի մեքենավարների Ֆեդերացիան վորոշում ե ուղղմամթերքով զնացքներ չտեղափոխել: Իսկ յեթե չտեղափոխելու պատճառով իշխանութեանը կհետապնդի մեքենավարներին, Ֆեդերացիան վճռում ե ընդհանուր դործադուլ հայտարարել:

Հանքային բանվորները իրենց համերաշխութեան են հայտնում յերկաթուղայինների վորոշմանը, իսկ մայիսի 28-ին նավահանդիսանների բանվորները հրաժարվում են ուղղմամթերք բարձել նավերի վրա Լեհաստանի համար:

Ահա մի քանի որինակներ, վոր նույնպես բավականին բնորոշում են յեվրոպական բանվորների ողնութեանը:

Մայիսի 19-ին, Միլանում (Իտալիա), յերկաթուղայինների արհմիութեան բաժանմունքը վորոշում ե բռնի ուժով թույլ չտալ և վոչ մի տեսակ ուղղմամթերք արտահանել, վորն ուղղակի կամ անուղղակի ձևով դործադրվելու յե Խորհրդային Ռուսաստանի դեմ:

Մայիսի 20-ին, Բրեստի յերկաթուղայինները ի

մանում են, վոր կայարան ե յեկել Լեհաստանի համար նշանակված մի դնացք բաղկացած 30 վադանից, ռազմամթերքով (զինասարք, հագուստ)։ Նրանք պահում են դնացքը և խանգարում են դնացքի ուղարկելը ըստ նշանակության։

Մայիսի 25-ին, Պավոն նավահանգստում մի նավի վրա պետք և բարձեյին պայթուցիկ նյութեր։ Նավահանգստի բանվորները հրաժարվեցին բարձեյուց, վորովհետև նրանք յենթադրում են, վոր այդ բեռը նշանակված և Լեհաստանի համար։

Նույնպես մայիսի 20-ին, Տրիեստի պրոֆիտ-թյունների խորհուրդը վորոշում և ռազմամթերքով տրանսպորտը թույլ չտալ անցնելու Լեհաստան։

Մայիսի 21-ին, Լուգանոյում, յերկաթուղայինները պահում են 17 վադոն ընկերներով, վորոնց ուղարկում եյին Լեհաստան։

Ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգը պաշտպան կանգնեց առաջին պրոլետարական պետությանը վոչ միայն քաղաքացիական պատերազմի տարիներին, այլև նա պաշտպան և կանգնած խաղաղ շինարարության տարիներին և պայքարում և նոր ինտերվենցիայի վտանքի դեմ։ Բավական և ցույց տալ, վոր գերմանական ճակատայինների յերգման մեջ ԽՍՀՄ պաշտպանության հարցը հենց առաջին տեղն և գրավում։

Ամբողջ աշխարհի բանվորները, իրենց մասսայական բոլոր ցույցերի ժամանակ դուրս են գալիս պատերազմի վտանգի դեմ պայքարի և ԽՍՀՄ պաշտպանելու լողունգներով։ 1930 թ. մայիսի 1-ին, Բեռլինի բանվորները կովում եյին բարեկազմներում ԽՍՀՄ պաշտպանության լողունգով։ 1930 թ. ոգոտոսի 1-ին, ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգը վոողոց դուրս յեկավ պաշտպանելու ԽՍՀՄ։ Ոգոտոսի 1-ին, բանվոր դասակարգը ցույց տվեց, վոր յեթե իմպերիալիստական պատերազմ ծագի կամ յեթե հարձակվեն ԽՍՀՄ վրա,

նա հակահարված կտա իմպերիալիստներին։ Հեռ. Ար. Յերկաթուղադի գրավումը բողոքի արձագանք դառավ ամբողջ աշխարհի աշխատավորների սրտերում։ Գերմանական յերկաթուղային բանվորները հրաժարվեցին դենք վոխադրել Գերմանիայից Զինատանի համար։ Բոլոր յերկրների պրոլետարիատի գլուխն և կանգնած Կոմունիստական ինտերնացիոնալը և նրա սեկցիաները առանձին յերկրներում, նրանք պայքարում են ինտերվենցիայի դեմ, և պայքարում են ԽՍՀՄ-ի պաշտպանության համար։

Կոմունիստական ինտերնացիոնալը կազմակերպեց բանվորական մաստաների յեյուլթները՝ պայքարելու՝ պատերազմի վտանգի դեմ և ԽՍՀՄ պաշտպանության համար։ Կոմունիստական ինտերնացիոնալը մոբիլիզացիայի յե յենթարկում ամբողջ աշխարհի աշխատավորներին՝ իմպերիալիստական պատերազմը քաղաքացիական պատերազմի վերածելու լողունգով։ ՎՄԿԿ-ի (1928 թ.) և Կ. Ի. գործկոմի X պլենումի վորոշումներում նշանակված և ամբողջ պայքարի ծրագիրը պատերազմի վտանգի դեմ։ «Յեթե իմպերիալիստական պետությունները հարձակվեն ԽՍՀՄ վրա և յեթե նրա դեմ պատերազմ հայտարարեն, միջազգային պրոլետարիատը պետք և պատասխանի ամենահամարձակ և վճռական մասսայական իր յեյուլթներով և իմպերիալիստական կառավարություններին տապալելու համար պայքարով՝ լողունգ ունենալով-պրոլետարիատի դիկտատուրան և դաշինք ԽՍՀՄ հետ» (Կ. Ի. ծրագրից)։ «Այդպիսով ԽՍՀՄ պաշտպանության համար պայքարը չի կարող ուշադրության կենտրոնում չի-նել։ Այդ պատճառով ԽՍՀՄ-ին պաշտպանելու համար տաքնապը պետք և առաջացնի սխտեմատիկ աշխատանք՝ ԽՍՀՄ դեմ պատերազմը քաղաքացիական պատերազմի վերածելու պատրաստության համար։ Իմպերիալիստական կառավարությունների դեմ, վորանք քանի զնում համախմբում են իրենց ռազմական

ուժերը իՍՂՄ դեմ, նրա դեմ պատերազմը վերածելու նրան պաշտպանելու համար պատերազմի» (ՎԻ կոնգրեսի բանաձև) : «Իմպերիալիստական յերկրներն պրոլետարիատը վոչ միայն պետք է պայքարի այդ պատերազմում իր կառավարութիւնը տապալելու համար, այլև նա պետք է պայքարի ակտիվորեն խորհրդային իշխանութիւն ձևւորելու համար, վորովհետև Կարմիր բանակը վոչ թե «թշնամու» բանակ է հանդիսանում, այլ նա հանդիսանում է միջազգային պրոլետարիատի բանակը : իՍՂՄ դեմ պատերազմի ժամանակ կապիտալիստական յերկրներն պրոլետարիատը բուրժուազիային թույլ չի տա, վոր իրեն վախեցնեն պետական դաշնամուտի մեջ մեղադրանքներով : այդ մեղադրանքների սպառնալիքի տակ նա չի հրաժարվի պաշտպանել Կարմիր բանակին, ոգնել նրան, վորպեսզի նա պայքարի հենց իր (այդ պրոլետարիատի) սեփական բուրժուազիայի դեմ» : (Կ.Ի. ՎԻ կոնգրեսի բանաձև) :

Այսպիսով, ապագա պատերազմում, մենք միաժամանակ կստանանք ամբողջ աշխարհի աշխատավորների ոգնութիւնը : իՍՂՄ աշխատավորների խնդիրն է՝ ամեն կերպ ամբողջել իր կապերը միջազգային հեղափոխական շարժման հետ : իՍՂՄ աշխատավորները ամբողջներով կապերը միջազգային հեղափոխական շարժման հետ, իմպերիալիստական ինտերվենցիայի դեմ պայքարում հույսը դնելով ամբողջ աշխարհի աշխատավորների ոգնութիւն վրա, պետք է ամբողջեն յերկրի պաշտպանութիւնը : Կարմիր բանակայինները պետք է ամեն կերպ բարձրացնեն մարտական տատրաստութիւնը, վորովհետև առանց դրան, համաշխարհային պրոլետարիատը մեզ հարվածումից չի ապառի համաշխարհային իմպերիալիստների դեմ պայքարում :

ՅՈՒՆԻՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ

ԻՆՉՈՒ ՄԵՆՔ ՀԱՂԹԵՑԻՆՔ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ

Բանվոր դասակարգի և շքավորութեան մարտական գաղինքը միջակ դյուղացիութեան հետ—քաղաքացիական պատերազմում տարած մեր հաղթանակի հիմքն է : ՀԱՄԿԿ(Բ) ղեկավարութիւնը բանվորների և դյուղացիների դինամիկ պայքարում, վորպես հաղթանակի անհրաժեշտ պայման : Միջազգային պրոլետարիատի ոգնութիւնը խորհրդային իշխանութեան՝ քաղաքացիական պատերազմում : Հակասութիւնները պրոլետարիան գեկտատուրայի թշնամի յերկրներում :

Ի. ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՑԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱՅԻ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՈՐ

Հակահեղափոխութեան բոլոր ուժերի նկատմամբ Կարմիր բանակի և իՍՂՄ աշխատավորութեան տարած հերոսական հաղթանակն ունի իր խորը արժանները : Այդ արժաններն ամենից առաջ աշխատավորների խանդավառութեան մեջն են, վորոնք պաշտպանում են ին Մեծ Հոկտեմբերի նվաճումները—հողը, ֆաբրիկները, դործարանները—բանվոր դասակարգի և դյուղացիութեան հիմնական մասայի մարտական դաշինքով՝ պրոլետարիատի ղեկավարութեամբ : Բանվոր դասակարգի և դյուղացիութեան հիմնական մասայի բանակ՝ Կարմիր բանակը ամենի լրիվ ու ցայտուն են մարմնավորում իր մեջ խորհրդային իշխանութեան հաղթանակի ու ամբողջման մեջ շահագրգռված յերկու դասակարգերի այդ մարտական դաշինքը : Պիտերի, Մոսկովայի Իվանովո-

Վոդնեանսկու, Դոնբասի և այլն պրովետարները կարմիր բանակի զորամասերի կորիզը ձանդերացան: Քաղցր, ցուրտը, ինչպես ճակատում, նույնպես և թիկունքում աշխատավորական մասսաների կրած անհաշիվ տանջանքները, բարձր տեխնիկա ունեցող և ստաբիլ լըյա կապիտալից նյութական ոգնություն ստացող սպիտակ դվարդիականների անհամար ուժերը-վոչինչ չկարողացավ կտրել այդ դաշինքը: Կարմիր բանակայինների խանդավառությունը, կարգապահությունը, ամեն տեսակի զրկանքներ կրելու պատրաստակամությունը, ապահովեցին մեր հաղթանակը թշնամու նկատմամբ:

«Այստեղ,—ասում էր Լենինը,—մենք գործնական ապացույց ստացանք այն բանի, լոր կապիտալիստների լծից ազատված բանվորների և գյուղացիների միաձուլ ուժերը իսկապես հրաշքներ են գործում»:

Մենք հաղթեցինք, վերովհետև կարմիր բանակի յուրաքանչյուր մարտիկ, ԽՍՀՄ յուրաքանչյուր աշխատավոր հասկանում էր այդ պատերազմի դառակարգային նպատակները և գիտեր, ինչի համար և ինքը կռվում:

2. ՀԱՄԱԿ (Բ) ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՆԱԿՈՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆՆԵՐԻ ԶԻՆՎԱԾ ՊԱՅԲԱՐՈՒՄ

Համամիութենական կոմունիստական կուսակցությունը — Լենինի կուսակցությունը, այն ուժն էր, լորն ստեղծեց և ամբարցրեց բանվոր դասակարգի և գյուղացիության հիմնական մասսայի դաշինքը: Եւ կարողացավ կազմակերպել Կարմիր բանակը, համախմբել Խորհրդային Միության աշխատավորական բազմաթիվ մասսաները և յերկրի բոլոր ուժերն ուղղել ընդհանուր հաղթանակ ձեռք բերելու համար: Ղեկավարելով զինված պայքարը ճակատներում, մեր կուսակցությունը մի ամբողջ շարք տնտեսական միջոցառումներով (քնատուրք, բուրժուազիայի ունեցվածքի բռնագրավում, արդյունաբերության կենտրոնացում ու մոնոպոլիզացիա և այլն) ոգտագործեց յերկրի տնտեսական բոլոր ուժերն

ու միջոցները ճակատներում մղվող պայքարի համար և դրանով ապահովեց Կարմիր բանակի հաղթանակը:

Բայլելիկների կուսակցությունը հսկայական աշխատանք էր տարել նայել քայքայելու համար հակառակորդի բանակը, պարզաբանելու համար սպիտակ բանակներում կռվող, կամ կուլակային ապստամբություններին աջակցող աշխատավոր մասսաների խնդիրները: Ծնորհիվ կուսակցության կատարած աշխատանքների, հաջողից ճեղքվածք առաջացնել կազակության մեջ, բաժանել նրա աշխատավորական մասսաները կուլակությունից և միացյալ ջանքերով պայքարել սպիտակ դվարդիական-կուլակային հակահեղափոխության դեմ: Կուսակցության աշխատանքը հնարավորություն տվեց պարզաբանելու ազգային կուլակային կուսակցությունների (պետլուրովչինա և այլն) իսկական իմաստը, ցույց տալ աշխատավորական մասսաներին նրանց հակահեղափոխական բնույթը: Ղեկավարելով պայքարը ճակատներում, կուսակցությունը միաժամանակ հսկայական աշխատանք էր տանում տեղական իշխանություններ կազմակերպելու համար (բացատրելով աշխատավորությանը Խորհրդային իշխանության ելությունն ու խնդիրները):

Լենինն ասում է.—«Յերբ արդեն դործը հասել է պատերազմի, ապա յերկրի բոլոր շահերն ու նրա ներքին կյանքը պետք է յենթարկվեն պատերազմին: Վոչ մի տատանում դրա նկատմամբ թույլատրելի չէ»:

Ճեղքի բոլոր ուժերն ուղղված էյին աշխատավորության հաղթանակի կազմակերպմանը: Բանվոր դասակարգն ու գյուղացիությունը հիմնական մասսան կարմիր բանակին տալիս էյին մարտիկների նորանոր զորասյուները: Դյուղը քնատուրքի միջոցով տալիս էր հացի ավելցուկը: Բոլոր ֆարրիկներն ու դործարանները հարմարեցված էյին զենքեր, արկեր, հանդերձանք պարասելուն:

«Մենք ստիպված էյինք լինում անցկացնելու համեն ինչ պատերազմի համար» լողունդը: Հանուն այդ լողունդի հարկ էր լինում միանգամայն դիտակցաբար և

բացահայտորեն հրաժարվել մի շարք ամենակարգավոր պահանջների բավարարումից, չափազանց շատ քան թողնելով առանց ոգնության, հավատացած լինելով, վոր մենք պետք է բոլոր ուժերը կենտրոնացնենք պատերազմի վրա, վորն Անտանտան փաթաթել եր մեր վրին: Միայն շնորհիվ նրան, վոր կուսակցությունն աշխուրջ եր, վոր կուսակցությունն խստադույն կերպով կարգապահ եր, շնորհիվ նրա, վոր կուսակցության հեղինակությունը միացնում եր բոլոր վարչական մարմիններն ու հիմնարկները, և այն լողունգի վոր տվել եր Կենտկոմը, ինչպես մի մարդ գնում եյին տասնյակները, հարյուր հազարները և վերջին հաշվով միլիոնները, և միայն շնորհիվ նրա, վոր չտեսնված զոհաբերություններ եյին արված, միայն դրա համար, հրաշքը, վորը կատարվեց կարող եր կատարվել: Միայն դրա համար չնայած Անտանտի և ամբողջ աշխարհի իմպերիալիստների կրկնակի և քառապատիկ աշխատաքների, մենք ի վիճակի եղանք հաղթելու...» (Լենին, հատոր 17-րդ, էջ 64):

Քաղաքացիական պատերազմում կոմունիստական կուսակցությունը զորահավաքի լենինարկեց և քաղաքացիական կռիվների ճակատներն ուղարկեց իր 300,000 անդամներին, հեղափոխութ. լավագույն զավակներին, վորոնք անձնվիրաբար մարտնչում եյին առաջին շարքերում, մեծ կորուստներ կրելով (կուսակցության 50,000 անդամներ ընկան քաղաքացիական կռիվներում): Սպիտակ զվարդիական բանակների թիկունքում կուսակցությունը ստեղծում եր ընդհատակյա կազմակերպություններ, կազմակերպում եր ապստամբական ջոկատներ, ղեկավարում եր պարտիզանների պայքարը և կազմակերպում եր բանվորների ապստամբություններ ու ղեկավարում նրանց: Հսկայական ապստամբական շարժումները Կոլչակի, Դենիկինի թիկունքում, կազմակերպվել և ղեկավարում եյին մեր կուսակցության կողմից: Դոնբասի, Խարկովի, Կիյևի, Ուկրաինայի, Ուրալի, Սիբիրի, Ադրբեջանի, Հայաստանի, Վրաստանի և հանրապետության մյուս շրջանների բանվորները կուսակցության ղեկավարությամբ ապստամբ

տամբություններ եյին սարքում սպիտակների դեմ: Կարմիր բանակի զորամասերը մոտենալիս: Կուսակցությունը Կարմիր բանակում ստեղծեց ուժեղ քաղաքական ապարատ, վորը քաղաքական աշխատանք եր տանում հրամատարական կազմի և կարմիր բանակայինների մեջ: Յուրաքանչյուր զորամասում կազմակերպված եյին կոմունիստական բժիշկներ, քաղապարատ, նշանակված եյին կոմիսարներ, վորոնք կարողացան միաձուլել կարմիր բանակայիններին իրենց անձնական որինակով, իրենց կարգապահությամբ և նրանց մեջ տարած քաղաքական աշխատանքով: Կուսակցությունը հսկայական աշխատանք եր տանում աշխատավոր բնակչության լայն մասսաների մեջ, պարզաբանելով թե ինչի համար և ում դեմ է կռվում Կարմիր բանակը:

Կարմիր բանակի կոմիսարների և քաղաքական մարմինների ղեկավարությունը, կոմունիստների անձնական որինակը, վորոնք անձնվիրաբար կռվում եյին մարտիկների առաջին շարքերում և վերջինն եյին նահանջում, միաձուլում եյին Կարմիր բանակը և դարձնում այն անհաղթելի մի ուժ: Կոմունիստական կուսակցությունը Կարմիր բանակի միջոցով նույնպես ղեկավարում եր բանվոր դասակարգի և գյուղացիության հիմնական մասսայի հզոր, մարտական դաշինքը:

Համամիութենական կոմունիստական կուսակցությունը-ՀՍՄԿ(Բ) հմուտ ղեկավարությամբ, իր տասնյակ հազարավոր լավագույն զավակների արյունով Կարմիր բանակը տարավ դեպի հերոսական հաղթանակներ: Բանդիտիզմի և կուլակիության դեմ պայքարելու համար կոմունիստական կուսակցությունն իր հաղաթուրքով անդամներին եր ուղարկում աշխատելու ՎեՋեկո-Միացյալ Պետքաղվարչությունում, հատուկ ջոկատներ եր ստեղծում բանդիտիզմի դեմ պայքարելու համար: Կուսակցությունը դադանաբար սպանված հաղաթուրք-անդամներ և կորցրել սպիտակ-զվարդիականներին, կուլակային ապստամբությունների և բանդիտիզմի դեմ մղած պայքարում:

ՀԱՄԱԿԵ (բ) և նրա առաջնորդ ընկ. Լենինը, քաղաքացիական պատերազմի ամբողջ ընթացքում ցույց ելին տալիս աշխատավորութանը, վոր իր բանվորապետական հրամանատարական կազմ, կարմիր բանակային մասսայի մարտական ղեկավար, ստեղծելը անհրաժեշտ պայման ե հանդիսանում հաղթանակի համար: Յարական բանակի լավագույն և աշխատավորութան գործին նվիրված այն զինվորականները, վոր լավ զինվորական կան գործը, առաջ ելին քաղված հրամատարական պատոններ, անգամ մինչեվ բարձր աստիճանի. բազմաթիվ քաղաքներում ստեղծված ելին ռազմական դպրոցներ՝ բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդութունից կարմիր հրամատարներ պատրաստելու համար: Յերբեք ռազմական գործը չուսումնասիրված հարյուրավոր բանվորներ ու կոմունիստներ գլուխ կանգնեցին կարմիր զնդերի ու գլխիղիաների ու նրանց դեպի մարտ առաջնորդեցին աշխատավորութան գործի համար: Առանց իր հրամատարական կազմի, կարմիր բանակը չեր կարող հաղթել և կուսակցութունը դատարարակեց այդպիսի հրամատարական կազմ: Այդ հրամատարական կազմի հիմնական կազմերը այժմ ղեկավարում են կարմիր բանակը, պատրաստելով կարմիր բանակայիններին իՍՀՄ պաշտպանութան համար մղվելիք հետադա մարտերին:

ՀԱՄԱԿԵ (բ) կազմակերպիչն եր բանակի հեղափոխական կարգապահութան: Վ.Ի. Լենինը բազմիցս ցույց ե տվել աշխատավորութան, վոր առանց ամենադաժան վճռական ու խիստ կարգապահութան չի կարող լինել վոչ բանակ, վոչ հաղթանակ: Կուսակցութան անդամները կարմիր բանակայինների հետ կողք-կողքի կույնելով կալվածատերերի, կապիտալիստների, կուլակների և ոտաբերկրյա իմպերիալիստների դեմ, Լենինյան յերկաթե կարգապահութան կրողներն ելին և իրենց անձնական որինակով ամրադնում ելին կարմիր բանակի զորամասերի կարգապահութունը:

Կուսակցութունն այժմ ել հանդիսանում ե Լենինյան անասան կարգապահութան որինակ-վորն ամենադիմադիր պայմաններից մեկն ե մեր ուժի և կայունութան:

3. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քաղաքացիական կռիվների հերոսական պայքարում մենք մենակ չեյինք: Բոլոր յերկրների պրոլետարները մեզ մեծ ոգնութուն ելին ցույց տալիս: Նրանք խանգարում ելին իրենց բուրժուազիային մեր դեմ դրժել, ղենք և հանդերձանք ուղակելու: Նրանք հրաժարվում ելին կովել մեր դեմ, իրենց յերկրներում գործադուլներ ելին կազմակերպում և յերբ փորձում ելին նրանց ուղարկել իՍՀՄ դեմ, նրանք ապստամբում ելին:

4. ՀԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ

Քաղաքացիական կռիվներում տարած լիակատար հաղթանակի համար մեծ նշանակութուն ունեյին հակաութուններն իմպերիալիստական պետութունների միջև: Հոկտեմբերյան հեղափոխութան շրջանում Գերմանիայի և Այստրիայի պատերազմը Անգլիայի, Ֆրանսիայի և այլոց դեմ խանգարում ելին նրանց միանգամից միացյալ ուժերով հարձակվել և խեղդել առաջին պրոլետարական պետութունը: Հենց այդ իսկ պատճառը ստիպեց Գերմանիային կնքել Բրեստի պայմանագիրը, վորը նշանակալից շնչառում տվեց խորհրդային յերկրին՝ իմպերիալիստների դեմ մղած պայքարում: իՍՀՄ դեմ կովող պայքարի ընդհանուր ճակատի մեջ Գերմանիային դրավելու իմպերիալիստների վախը նշանակալից չափով թուլացնում եր նրանց: Լեհաստանի և ռուս-սպիտակ զվարդիականների միջև հակաութունները հասցրին նրան, վոր նրանք խորհրդային հանրապետութան դեմ դուրս ելին դալիս անջատ-անջատ: Լեհաստանը վախենում եր, վոր Ռուսաստանում միապետութունը վերականգնվելու դեպքում իր անկախու-

Թյուճը կարող է վոչնչանալ։ Այդ վախճանի մասին չենք
սպիտակ-գլխադիականներն իրենց գրողների վրա
կրում եյին միապետական-ցարական իշխանության
լողունդները—«Միացյալ անբաժանելի Ռուսաստան»։
Այդ ֆակտորի նշանակութունը նշում եր ընկ. Լենինը։

«Յեթե վերջին հաշվով մտածենք այն մասին, թե
ինչու այնպես դուրս յեկավ, վոր մենք կարողացանք
հաղթել, վոր մենք պետք է հաղթեյինք, ապա միայն
նրա համար, վոր մեր բոլոր թշնամիները, ձեվականորեն
ինչպիսին ուզում է լինի, կապերով կապված լի-
նելով աշխարհում ամենաուժեղ կառավարությունների
և կապիտալի ներկայացուցիչների հետ,—ինչպես եւ
վոր նրանք ձեվականորեն միացած լինեյին, դուրս յե-
կան բաժան-բաժան, նրանց ներքին կապն ըստ եյու-
թյան նրանց բաժանում եր, նետում եր նրանց իրար
դեմ և կապիտալիստական սեփականութունը քայքայ-
ում եր նրանց, նրանց դաշնակից լինելուց դարձնում եր
վայրենի զազաններ, այնպես վոր նրանք չեյին տեսնում
վոր Պորհրդ. Ռուսաստանն ավելացնում է իր կողմնա-
կիցների թիվը Սևաստոպոլ հանված անգլիական զին-
վորների մեջ, բոլոր յերկրներն բանվորների մեջ, վոր-
տեղ սոցիալ-համաձայնողականները բռնեցին կապի-
տալի կողմը, առանց բացառության բոլոր առաջավոր
յերկրներում»։ (Լենին, հատոր 17-րդ, էջ 66)։

Պորհրդային Միության բանվոր դասակարգը հաղ-
թեց քաղաքացիական պատերազմում շնորհիվ գյուղա-
ցության հիմնական մասայի հետ ունեցած հզոր
մարտական դաշինքի, վորն իր արտացոլումը գտավ
Կարմիր բանակի հերոսական պայքարում, շնորհիվ հա-
մամլութենական Կոմունիստական Կուսակցության և
նրա առաջնորդ ընկ. Լենինի հռնճաբեղ ղեկավարու-

թյան, կուսակցության, վորը ձեռնառնեցին աշխարհեց
իբ լավագույն ուժերը և ամբողջ յերկիրը զարահավա-
քի յենթարկեց ոգնելու ճակատին, շնորհիվ այն հըս-
կայական ոգնության, վորը մեզ ցույց տվեց միջադ-
դային պրոլետարիատը՝ իմպերիալիզմի դեմ մղած
պայքարում և վերջապես շնորհիվ նրան, վոր կոմու-
նիստական կուսակցութունը կարողացավ հմտորեն
ուղտագործել հակահեղափոխության բռնակը պառակ-
տող հակասությունները։

Յ Ա Ն Կ

ԱՌԱՋԻՆ ԶՐՈՒՅՑ.—Քաղաքացիական պատերազմի պատճառներն ու պրոլետարական դիկտատուրայի գինված ուժերի կազմակերպումը	3
ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ.—Պայքարը քաղաքացիական պատերազմի ճակատներում	13
ՅԵՐՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ.—Պայքար կուլակային ապստամբությունների, սպիտակ գվարդիական ու ազգայնական հակահեղափոխության դեմ	23
ԶՈՐՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ.—ՎԶԿ-ՈԳՊՈԻ	37
ինտերվենցիան	48
ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ.—Իմպերիալիստական ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ.—Միջազգային պրոլետարիատի խորհ. պետության ցույց տված ոգնությունը քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ	55
ՅՈԹԵՐՈՐԴ ԶՐՈՒՅՑ.—Ինչու մենք հաղթեցինք քաղաքացիական պատերազմում:	63

<< Ազգային գրադարան

NL0194558

CA 32-K
293

93